

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PŘÍDOROVĚDECKÁ FAKULTA

Katedra geografie

Lada FIRYCHOVÁ

Ekofarmy na Kroměřížsku

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Tatiana Mintálová, Ph.D

Olomouc 2013

BIBLIOGRAFICKÝ ZÁZNAM

Autor (osobní číslo): Lada FIRYCHOVÁ(R10145)

Studijní obor: Regionální geografie

Název práce: Ekofarmy na Kroměřížsku

Title of thesis: Organic farms in the Kroměříž

Vedoucí práce: RNDr. Tatiana MINTÁLOVÁ, Ph.D

Rozsah práce: 79 stan, 3 přílohy

Abstrakt:

Práce je zaměřena na ekologické zemědělství v okrese Kroměříž. Úvodní slova popisují ekologické zemědělství, jeho charakteristiku, vývoj a cíle. Dále je vysvětlen pojem ekofarma. Jejich vývoj a velikost ekofarem v České republice, jsou zkoumány charakteristiky ekofarmářů v České republice, politika EU v návaznosti na Českou republiku a poté uvedeny základní podmínky ekologického zemědělství. V další části je charakterizován okres Kroměříž. Pomocí dotazníkového šetření mezi ekofarmáři v okrese Kroměříž je zjištěna charakteristika ekofarem, jejich zaměření, prodej a názory.

Klíčová slova: ekologické zemědělství, ekofarmy, okres Kroměříž

Zkratky: EK – ekologické zemědělství, ČR – Česká republika, MZE – Ministerstvo zemědělství, EU – Evropská unie

Abstract:

This thesis deals with ecological agriculture in district of Kroměříž. Opening words describe ecological agriculture, its characteristic, development and objectives. Further is described the term ecofarm. Their development and measurement of ecofarm in Czech Republic. There are explored characteristics of ecofarmers, policy of EU in connection on Czech Republic and then are given basic rules of ecological agriculture. In next part is described district of Kroměříž. Using of questionnaires between ecofarmers in district of Kroměříž is discovered characteristic of ecofarms, their orientation, sale and opinions.

Keywords: Organic farming, organic farm, district of Kroměříž

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně pro vedením RNDr. Tatiány Mintálové, Ph.D, a uvedla v seznamu literatury všechny použité literární zdroje.

V Olomouci dne 6. 5. 2013

.....

podpis

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce RNDr. Tatiana MINTÁLOVÁ, Ph.D za rady a ochotu vést bakalářskou práci.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Lada FIRYCHOVÁ**
Osobní číslo: **R10145**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Regionální geografie**
Název tématu: **Ekofarmy na Kroměřížsku**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y   p r o   v y p r a c o v á n í :

Cílem práce bude analýza podmínek i změn ekologického hospodaření v okrese Kroměříž.

Doporučená struktura:

ÚVOD

Cíl a metodika práce

Rešerše literatury

TEORETICKÁ ČÁST (ekologické zemědělství, ekofarmy, charakteristika ekofarmářů v ČR, politika EU v oblasti ekologického zemědělství v návaznosti na ČR)

ANALYTICKÁ ČÁST (vyčlenění a charakteristika území, charakteristika základních podmínek pro zemědělství (zaměření na ekologické podmínky)

PRAKTICKÁ ČÁST

Analýza dotazníkového šetření mezi ekofarmáři na Kroměřížsku

(metodika práce ? kdy byl výzkum realizován, kde byl realizován, kolik respondentů se účastnilo, kolik měl otázek, na co byly zaměřené atd., Vyhodnocení dotazníkového šetření, Charakteristika farem, kolik zaměstnanců a kolik z toho rodinných příslušníků pracuje na farmě, Zaměření ekofarem, Základní produkční charakteristika farem, Změna struktury a zaměření ekofarem za posledních 5 let, Ekologicky obhospodařovaná půda (TTP???, orná ??? atd. kolik ha???, certifikovaná????), Vlastnictví ekologicky obhospodařované půdy, Změny vlastnických poměrů za posledních 5 let, Nezemědělská činnost na ekofarmách, Prodej produktů ekofarmy, Závěry plynoucí z dotazníkového šetření

ZÁVĚR

Seznam literatury

Přílohy

Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Rozsah pracovní zprávy: **5 000 - 8 000 slov**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Tatiana Mintálová, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **28. května 2012**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2013**

L.S.

Prof. RNDr. Juraj Ševčík, Ph.D.
děkan

Doc. RNDr. Zdeněk Szczyrba, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 28. května 2012

Příloha zadání bakalářské práce

Seznam odborné literatury:

www.biofarmy.cz

www.enviweb.cz

www.mze.cz

Britan, M. (2010): Ekologické zemědělství jako faktor rozvoje v modelovém regionu SO ORP Veselí nad Moravou, Bakalářská práce, MU Brno

Klapka, P.; Klapková, E.; Martinát, S. (2005a): Ekologické formy zemědělství v Krkonoších: krajina, ekoturismus, udržitelnost. In: Opera Corcontica, 42, s. 127-137. ISSN 0139-925X.

Kol.: Regionální politika v ČR a její nové výzvy 2009, sborník příspěvků, GaREP, Brno <http://www.garep.cz/soubory/sbornik.pdf>

MARTINÁT, S., NAVRÁTIL, J. Současné problémy trvale udržitelného rozvoje horských a podhorských oblastí. In Hrabánková, M., Rolínek, L., Řehoř, P., Čermáková, A., Navrátil, J., Martinát, S.: Identifikace sociálně-ekonomických podmínek rozvoje horských a podhorských oblastí. Vědecká monografie. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2009, s. 7-31. ISBN 978-80-7204-581-5. (50 %); Ústav geoniky AV ČR

MARTINÁT, S. Zemědělství v horských oblastech: vybrané teoreticko-metodologické aspekty geografického výzkumu. Miscellanea geographica, 15. Plzeň: 2008, s. 123-128. ISSN 1213-7901. (100 %); Ústav geoniky AV ČR

Martinát S. (2008): Hodnocení dostupnosti a využitelnosti statistických dat pro výzkum v oblasti geografie zemědělství. In: Blaheta, R.; Kolcun, A. (eds.). Ph.D. Workshop 2008 Proceedings. Institute of Geonics, AS CR, Ostrava, 46-50.

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A. (2011): Impacts of the Common Agricultural Policy of the European Union in the Vysočina Region (Czech Republic) by the View of the Farmers. Journal of Central European Agriculture, Zagreb, University of Zagreb. ISSN 1332-9049, 2011, vol. 12, no. 4, s. 726-736.

VĚŽNÍK, A, KONEČNÝ, O. (2011): Agriculture of the Czech Republic after Accession to the EU: Regional Differentiation. Moravian Geographical Reports, Brno, ÚGN. ISSN 1210-8812, 2011, vol. 19, no. 1, 50?60-11 s.

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A. (2011): Impacts of the Common Agricultural Policy of the European Union in the Vysočina Region (Czech Republic) by the View of the Farmers. Journal of Central European Agriculture, Zagreb, University of Zagreb. ISSN 1332-9049, 2011, vol. 12, no. 4, s. 726-736.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl práce, metodika práce a rešerše literatury.....	10
2 Ekologické zemědělství.....	13
2. 1 Historie ekologického zemědělství.....	13
2. 2 Charakteristika ekologického zemědělství a jeho cíle.....	14
2. 3 Základní podmínky pro ekologické hospodaření.....	15
2. 4 Rostlinná produkce v ekologickém zemědělství.....	16
2. 5 Živočišná produkce v ekologickém zemědělství.....	16
2. 6 Ekologické zemědělství a politika EU v našich podmínkách.....	17
3 Charakteristika ekologického zemědělství v České republice.....	19
3. 1 Vývoj ekologického zemědělství v České republice.....	19
3. 2 Vývoj počtu ekofarek v České republice.....	20
3. 3 Velikostní struktura ekofarek v České republice.....	21
3. 4 Prostorová diferenciacie ekofarek s důrazem na kraje ČR.....	22
3. 5 Využití půdy v krajích ČR s důrazem na ekologickém zemědělství.....	24
3. 6 Struktura ekologické rostlinné produkce v krajích České republiky.....	25
3. 7 Struktura ekologické živočišné produkce v krajích ČR.....	27
4 Charakteristika ekologického zemědělství v okrese Kroměříž.....	29
4. 1 Vybrané fyzicko-geografická charakteristiky okresu Kroměříž.....	29
4. 2 Využití půdy v okrese Kroměříž.....	32
4. 3 Zemědělské výrobní oblasti.....	33
4. 4 Vybrané socioekonomické charakteristiky okresu Kroměříž.....	35
5 Dotazníkového šetření na Kroměřížsku.....	37
5. 1 Metodika výzkumu.....	37
5. 2 Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	37
Závěr.....	62

Summary	64
Použité zdroje.....	65
Seznam příloh	69

Úvod

Termín ekologické zemědělství se v České republice objevuje od roku 1990. Ekologické zemědělství dnes neodmyslitelně patří k zemědělství a stále více zemědělců přechází od konvenčního zemědělství k ekologickému a lidé stále více vyhledávají biopotraviny. Velký přechod zemědělců na ekologické zemědělství je také způsoben finanční podporou Evropské unie. Problémem dnešních ekofarmářů v České republice je dovoz poměrně levných biopotravin ze zahraničí. Tento problém nutí naše ekofarmáře prodávat bioprodukty pod cenou.

Tato práce se zaměřuje na ekologické zemědělství v České republice, ale především je věnována pozornost ekofarmářům v okres Kroměříž. Práce popisuje charakteristiku a počet ekofarmářů, vyčleňuje základní podmínky, které jsou především důležité pro ekologické zemědělství, politiku Evropské unie. Udává vlastnosti sledovaného území, které souvisejí se zemědělstvím. Vlastní práce proběhla pomocí dotazníkového šetření v okrese Kroměříž, která se snaží přiblížit a charakterizovat ekofarmáře, jejich zaměření chovu nebo pěstování rostlin, produkci, a prodej. Na monitorovaném území se v roce 2011 nacházelo 40 registrovaných zemědělců, kteří podnikají v oblasti ekologického zemědělství.

1 Cíl práce, metodika práce a rešerše literatury

Cíl práce

Cílem bakalářské práce bude prostřednictvím analýzy základních pojmů, analýzy prostředí a podmínek pro ekologické hospodaření v českých podmínkách v návaznosti na legislativu Evropské unie (dále jen EU) zhodnotit a zmapovat ekofarmy v okrese Kroměříž. Na farmách budeme realizovat dotazníkové šetření zaměřené na zjištění jejich počtu a charakteristik.

Dřív, než jsme přešli k samotné analýze a výzkumu, bylo nutno prostudovat publikace, které se zabývají ekologickým zemědělstvím (dále jen EZ).

Rešerše literatury

EK a ekofarmy jsou v dnešní době velice aktuální a hodně diskutovanou problematikou, hlavně ve vztahu k zemědělské politice EU a rovněž, zvětšujícím se zájmu spotřebitelů o biopotraviny, bioprodukty.

Základními transformačními procesy v zemědělství po roce 1989 se zabývá publikace Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990 (2005) od autorů Ivana Bičíka a Víta Jančáka. Zaměřují se hlavně na změny v politice a zemědělství. V díle podávají kromě jiného i podrobné informace o zemědělském půdním fondu.

Zemědělství v České republice (dále jen ČR) v návaznosti na zemědělskou politiku Evropské unie řeší autoři Janda, K. a kol (1998) v publikaci České zemědělství a Evropská unie. Práce je zaměřená na ekonomickou problematiku týkající se ČR s přijetím do EU. Snaží se přiblížit společnou zemědělskou politiku EU v ČR. Autoři uvádí silné a slabé stránky českého zemědělství, to je doplněno o vhodné tabulky, které s touto problematikou souvisejí. Dále autoři popisují předpokládaný vývoj zemědělství a předkládají několik scénářů ve vývoji českého zemědělství.

Problematikou EU a zemědělství se zabývá i dílo Petra Žufana Společná zemědělská politika Evropské unie (2004), toto dílo je zpracováno jako studijní text. Jsou zde uvedeny úkoly, vhodně vysvětlena klíčová slova a další. Úvodní slova jsou věnována historii zemědělské politiky i jejím aspektům. Popisuje nástroje společné zemědělské politiky, jakým způsobem je financována Společná zemědělská politika. Předkládá reformy a jejich důvody, proč jsou nevyhnutelné.

Autoři Jiřího Urbana a Bořivoj Šarapatka a kol. v publikaci Ekologické zemědělství I. díl (2003) pojednávají o důvodech vzniku EZ, vymezují rozdíly mezi konvenčním zemědělstvím a EZ, uvádí, jaké jsou jeho cíle. Dále charakterizují kvalitu bioproduktů, zásady chovu zvířat a pěstování rostlin v EZ. Autoři také upozorňují na skladování a zpracování bioproduktů z EZ, a obeznamují nás s historií a rozvojem ekologického zemědělství nejen v ČR, ale i v Evropě. Dalšími důležitými tématy, kterými se tato kniha zabývá, je právní úprava, směrnice a kontrola EZ, hospodaření v krajině. Popisují klíčové role půdy, výživy rostlin, hnojení a další

Druhý díl zmíněných autorů vysvětluje pravidla EZ v EU, charakterizuje živočišnou produkci i jednotlivé chovy zvířat. V neposlední řadě nás autoři informují o marketingu, ekonomických aspektech a přechodu na EZ.

Za zmínku stojí i odborná monografie Základní principy ekologického zemědělství (2007) od autorů Jan Moudrý a kol., která se zabývá problémem trvale udržitelného rozvoje, jak v zemědělství, tak i v jiných oborech, které nezbytně souvisí se zemědělstvím.

Pro EZ je důležité znát vyhlášky, zákony a termíny EU. Malá encyklopedie Evropské unie (1997) od Aloise Mikešika a Josefa Vošahlíka je slovník, který vysvětluje nejen termíny a zkratky používané EU.

Zajímavý je i příspěvek Klapka, P., Klapková, E., Martinát, S.: Ekologické formy zemědělství v Krkonoších (2005), který se věnuje zemědělským hospodařením a poukazuje na provázanost zemědělství s cestovním ruchem v této oblasti.

Co se týče elektronických zdrojů informací, velmi podrobně informuje o ekologickém zemědělství portál eAGRI Ministerstva zemědělství (dále jen MZe), přičemž na jejich stránkách můžeme najít ročenky, publikace a další důležité informace o daném tématu. Z dalších zdrojů, které se tímto tématem zabývají, může jmenovat PRO-BIO a Kontrola ekologického zemědělství (KEZ).

Metodika práce

Po přestudování dostupných informačních zdrojů o EZ, bylo nutno se podívat na ekologické hospodářství v ČR. Zajímalo nás, jak jsou jednotlivé farmy po ČR rozmístěné, nač jsou zaměřená a jaká je politika v této oblasti. Až po poznání problematiky na státní úrovni, se budeme zaměřovat a na analýzu podmínek a charakteristik EZ na Kroměřížsku a následně se pokusíme prostřednictvím dotazníkového šetření informace ověřit a doplnit. Co se týče dotazníkového šetření, výzkum byl realizován v měsících říjen 2012 až březen 2013. Byl použitý dotazník od Mgr. Stanislava Martináta, který se zabývá výzkumem ekologického hospodaření a souhlasil s využitím dotazníku pro účely práce. Dotazník jsme rozeslali ekofarmářům na jejich e-mailové adresy. Uvedený způsob komunikace, se po čase ukázala jako neefektivní, protože návratnost dotazníků byla minimální. Tudíž jsme zvolili způsob vlastního dotazování formou řízeného rozhovoru s ekofarmáři. Dotazníkové šetření bylo prováděno po celém okrese Kroměříž. Vyplňování dotazníků pomocí osobního kontaktu bylo efektivnější, ale někteří z nich přesto nebyli zastiženi nebo i po domluvě dotazník nevyplnili. Pokud ekofarmáři souhlasili s vyplněním dotazníků, podělili se i s některými svými radami. U několika případů bylo zjištěno, že majitel ekofarmy (podle seznamu ekologických zemědělců 2011 z MZe) není spravujícím ekofarmy a o své ekofarmě nemá žádné informace. V jednom případě nebyl ekofarmář nalezen, jelikož byl přestěhován a příbuzní odmítli sdělovat informace. Jedna ekofarma byla v rekonstrukci, proto neměla produktivní vlastnosti a několik ekofarem bylo na začátku svého podnikání, proto některé otázky nevyplnili. Získané informace jsme nakonec zhodnotili a interpretovali s využitím programu Excel a mapové výstupy v prostředí programu Arc GIS 10.

2 Ekologické zemědělství

2.1 Historie ekologického zemědělství

Vznik EZ v Evropě se váže na období po první světové válce a to především v Rakousku. EZ vzniklo jako odezva na potíže v konvenčním zemědělství. Během industrializace a urbanizace, která probíhala od poloviny 19. a na přelomu 20. století, se lidé vlivem nepříznivých změn v jejich životních podmínkách obraceli k přírodnímu způsobu života. I když tyto nesnáze neunikli ani zemědělství, poklesla kupní síla obyvatelstva a také byl snížen zájem po zemědělských výrobcích. Na straně druhé, byly vysoce nadsazeny ceny zemědělských strojů, průmyslových hnojiv a ostatní vstupy, které jsou důležité pro zemědělskou produkci. Kromě provozních a ekonomických překážek se mění i myšlení lidí a to tak, že se zvětšuje začlenění zemědělství do industriálního světa. Tímto způsobem se krok za krokem ze zemědělství ztrácejí i základní principy a to i nezávislost a samostatnost. (Urban, Šarapatka 2003)

První údaje prozkoumávající narušení půdní úrodnosti se ukázali v prvních desetiletích minulého století. Změny v agroekosystémech se také ukázaly v souvislosti s chemickou a technickou intenzifikací. Příklady změn, které s tímto problémem souvisely, byly okyselení půd, únava půdy a změny půdní struktury. Kvůli těmto problémům započaly debaty o otázkách chemických versus biologických základů úrodnosti půd. Díky znalosti a důležitosti půdního edafonu se objevily staronové metody pro úrodnost půdy. Metody související s úrodností půd byly například kompostování, regulování zásahů do půdy, kdy byl jejich cíl výživa edafonu látkami hojnými na kyslík a neotáčení půdy při jejím vyhotovení.

Půdní úrodnost nebyla jediným zjištěným problémem, byl zjištěn nárůst výskytu nemocí, škůdců a snížení kvality potravin. Jako příklad můžeme uvést nižší spotřebu čerstvých neupravovaných potravin a s tím spojené přidávání konzervačních látek do potravin.

Krokem ke zdravějšímu životnímu stylu byla reforma života, datována počátkem desetiletích 20. století, která vycházela nejen z potřeby být přírodě blíží, ale také z vědeckých poznatků. Reforma zdravějšího životního stylu vychází z romantických přírodních stylů.

V posledních deseti letech vidíme nárůst ekologizace zemědělství, rovněž můžeme vidět nárůst spotřeby ekologickým produktů a to především v EU. V roce 2007 mělo EZ kolem

2 % produkce z celkového zemědělství. Podle odhadu byl objem produkce biopotravin rovněž kolem 2 %.

Podle OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci) byla produkce biopotravin na počátku 21. století ve světě kolem 26 miliard USD ročně, z toho v Evropě na 11 miliard USD, v USA na 13 miliard USD, v Asii na 400 – 450 milionů USD, zatímco Oceánie a Jižní Amerika jsou poměrně malé trhy pro bioprodukty, každá o velikosti okolo 100 milionů USD. (Jan Moudrý a kol. 2007)

EK a s ním související bioprodukce má v dnešní době meziroční přírůstek okolo 15-30 %.

2. 2 Charakteristika ekologického zemědělství a jeho cíle

EZ se v ČR řídí zákonem č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č.368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon vymezuje pojmy, stanovuje podmínky a kontrolní systémy, kterými se musí EK řídit. Udává, jakým způsobem se má vyrobena biopotravina a jak má být správně označena.

Pod EZ se dle zmíněného zákona č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství rozumí „zvláštní druh zemědělského hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu hospodářských zvířat.“

EZ klade důraz na několik cílů, které reagují nejen na současné problémy, ale snaží se jich i vyvarovat. Mezi hlavní cíle patří:

- produkovat kvalitní potraviny a krmiva o vysoké nutriční hodnotě v dostatečném množství,
- pracovat v co nejvíce uzavřených cyklech koloběhu látek, využívat místní zdroje a minimalizovat ztráty,
- udržovat a zlepšovat úrodnost půdy,
- vyvarovat se všech forem znečištění pocházející ze zemědělského podniku,
- minimalizovat používání neobnovitelných surovin a fosilní energie (odmítnutí minerálních hnojiv a pesticidů a jejich náhrada uvědomělých využíváním

- biologických procesů, kultivací plodin, nižší intenzitou obdělávání půdy, podporou aktivity půdních organismů a rozvojem kořenového systému plodin),
- hospodářským zvířatům vytvořit podmínky, které odpovídají jejich fyziologickým a etologickým potřebám a humánním a etickým zásadám,
  - uchovat přírodní ekosystémy v krajině, chránit přírodu a její diverzitu,
  - vytvářet pracovní příležitosti a tím udržet osídlení venkova a tradiční ráz kulturní krajiny,
  - umožnit zemědělcům a jejich rodinám ekonomický a sociální rozvoj a uspokojení z práce (ekologické zemědělství vyžaduje hluboký zájem a odpovědnost).

(Urban, Šarapatka 2003)

2.3 Základní podmínky pro ekologické hospodaření

Vstup osoby do EZ podléhá zákonu č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Osoba, která žádá o registraci ekologického hospodaření, podává první žádost o registraci na MZe. Jakmile je žádost odevzdána na MZe, žadatel o EZ se automaticky přesune do přechodného období. Žadatel musí uzavřít smlouvu o kontrolní činnosti, které vypovídá o původu biopotraviny nebo bioproduktu, tuto smlouvu uzavírá s osobou, kterou vybere MZe. Zároveň žadatel musí přiložit potvrzení o vstupní kontrole, tu provádí pověřená osoba. Při kontrole se zjišťuje, zda nebyly porušeny podmínky, které jsou udávány v zákoně. Kontrola je provedena nejpozději do 60 dnů od uzavření smlouvy o kontrole a osvědčení. Kontrolní osobě musí být dány informace o každé ekofarmě (informace o hospodářských budovách, provozních zařízeních podle katastru nemovitostí, pozemky musí být přehledně zakresleny na mapách). Pokud splní všechny tyto podmínky je žadatel o EZ zapsán na seznam osob podnikajících v EZ. (Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství)

Každý ekologický zemědělec je povinen uzavřít smlouvu s kontrolní organizací. Tyto organizace byly jmenovány MZe pro výkon kontroly a certifikace. Od 1. 1 2009 jsou v ČR celkem tři kontrolní organizace: ABCERT AG se sídlem v Brně, BIOKONT CZ, s. r. o. také se sídlem v Brně a KEZ o. p. s. sídlící v Chrudimi. (Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství)

2. 4 Rostlinná produkce v ekologickém zemědělství

Rostlinná produkce v EZ má mnoho pravidel, podle kterých se musí řídit. Ekologické pěstování rostlin musí zachovávat pěstitelské postupy udržující nebo zvyšující obsah organických látek v půdě, ve které roste stabilita půdy i její biologická rozmanitost. Má zabránit erozi půdy i jejímu zhutňování. Víceleté střídání plodin, využívání chlévské mrvy, zeleného hnojiva nebo organických materiálů (kompostovaných z EZ) zajišťuje úrodnost a biologickou aktivitu půdy. V EZ je schváleno aplikování biodynamických hnojiv, jinak se hnojiva a jiné podpůrné půdní látky mohou používat, jen pokud jsou schváleny. Je zakázáno užívat minerální dusíkatá hnojiva. Také je kladen důraz na neznečišťování životního prostředí. K prevenci před škůdci se využívají jejich přirození nepřátelé. Při výrobě jiných produktů než osiva a vegetativního rozmnožovacího materiálu je možno aplikace jen ekologického osiva a rozmnožovacího materiálu. Použití materiálu, které je určeno pro účely čištění a dezinfekce, musí být schváleno. (Nařízení rady (ES) č. 834/2007, o ekologické produkce a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91)

Ekologický sběr volně rostoucích rostlin může být prováděno na přirozeně rostoucích oblastech, lesích a zemědělských oblastech. To jen tehdy pokud dané oblasti nebyly ošetřeny jinými produkty než povolenými pro EZ, také jestli sběr neovlivňuje stabilitu přírodního stanoviště. (Nařízení rady (ES) č. 834/2007, o ekologické produkce a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91)

2. 5 Živočišná produkce v ekologickém zemědělství

V ekologickém chovu hospodářských zvířat mohou být chována tato zvířata: skot, koně, prasata, ovce, kozy, králíci, drůbež, ryby a střeoevropské ekotypy včely medonosné.

Hospodářská zvířata se v EZ rodí a odchovávají právě v podnicích EZ. Do ekologického chovu se mohou zvířata importovat z neekologických chovů, jen za účelem plemnitby a to jen za určitých podmínek. Osoby, které zvířata chovají, musejí mít potřebné znalosti ohledně zdravotních potřeb a životních podmínek zvířat. Chovatelské metody zajišťují dostatečný vývoj zvířete (fyziologických a etologických potřeb). Pro hospodářská zvířata je zajištěn stálý přístup na otevřené prostranství. Počty zvířat jsou omezeny tak, aby nedocházelo k minimalizaci a nadměrné pastvy a tím nebylo způsobeno udusávání a eroze půdy. Musí být dodrženo oddělení ekologicky chovaných zvířat od ostatních

hospodářských zvířat. Není povoleno zvířata vazně ustájit nebo izolovat, pokud k tomu nevedou vážné podmínky, které jsou důležité pro zdraví nebo bezpečnost zvířete. Přepravování zvířat se děje v co nejkratší možný čas. Utrpení, mrzačení ba i porážka musí být udržováno na nejmenší možné úrovni. K rozmnožování se uplatňují přirozené metody, ale je i dovoleno umělé oplodnění. K rozmnožování zvířat je zakázáno použití hormonů nebo jiných podpůrných látek. V ekologickém chovu se nevyužívá klonování ani přenos embryí. Pro zvířata se krmivo především získává z podniku, kde jsou chována, je i možno zvířata krmit z jinačích ekologických podniků. Krmivo splňuje potřeby pro vývoj zvířete v jeho stádiích. Zvířata po celou dobu mají možnost vstupu na pastvu nebo k objemnému krmivu. Zvířatům se nepodávají růstové stimulatory ani syntetické aminokyseliny. Mláďata jsou krmena mateřským nebo přírodním mlékem. Pro veterinární péči je důležitá prevence, zvířata jsou krmena kvalitním krmivem, udržována v hygienických podmínkách a jsou udržovány chovatelské postupy. Je-li zvíře nakaženo, řeší se to okamžitou léčbou, za určitých podmínek je povoleno použít syntetická chemická alopatická veterinární léčiva (včetně antibiotik). Je povoleno používat imunologická veterinární léčiva. (Nařízení rady (ES) č. 834/2007, o ekologické produkce a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91)

2.6 Ekologické zemědělství a politika EU v našich podmínkách

Nařízení rady

Již na podzim v roce 1991 uveřejnila Rada Evropských společenství Nařízení číslo 2092/92/EHS (dále jen Nařízení). V ČR se EZ řídilo do roku 2001 Metodickými pokyny MZe, které vycházelo z Nařízení. Se vstupem do EU se pro ČR stává závazné Nařízení Rady 2090/91, které především kontroluje administrativu EZ a tak některé zákony musely být novelizovány. Například Novela zákona č. 242/2000 Sb., definuje a ustanovuje především registraci, podmínky pro kontrolu, kontrolní organizace a sankční systém v EZ. Naopak byly vynechány úpravy ekologického způsobu hospodaření, protože jsou obsaženy v Nařízení Rady 2092/91. V tomto Nařízení jsou popsána základní pravidla ekologického zemědělství. Nařízení EU také stanovuje, že je zakázáno bránit prodeji bioproduktů z jiných členských zemí EU. V nečlenských zemích EU se bioprodukty mohou prodávat pod produkty bio, pokud byly výrobní a kontrolní podmínky stejné jako s podmínkami EU. (Šarapatka, Urban, 2005)

Nařízení komise

Celkem byla komisí přijata dvě nařízení (Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a Nařízení komise (ES) č. 1235/2008). Tyto Nařízení upravují všechny úrovně rostlinné a živočišné produkce, které začínají u obdělávání půdy a chovem zvířat a končí až u zpracování a distribuci ekologických potravin a jejich kontrolu. Tyto zásady jsou po technické stránce velmi podrobná a z větší části představují rozšíření původního nařízení o ekologické produkci a výjimkou skutečností, které byly Nařízením Rady upraveny odlišně. K tomuto Nařízení je připojeno několik příloh, které obsahují např.: jaké jsou povoleny výrobky v EZ, požadavky na ustájení a další. (ec.europa.eu)

Označení ekologických produktů

Od 1. 1. 2009 vstoupilo v platnost nové nařízení EU o označování ekologických produktů. Označení bioproduktu touto značkou bylo dobrovolné, ale od 1. 7. 2010 je používání loga povinné. (ec.europa.eu)

Databáze ekologických osiv

Členské státy EU společně spravují databázi ekologických osiv, chtějí tak usnadnit jejich získání. Základním principem EZ je používání ekologicky pěstovaných osiv v rámci zemědělské činnosti. Do seznamu mohou dodavatelé vkládat pěstovaná osiva a sazenice brambor, které nabízejí k prodeji. (ec.europa.eu)

Výbor pro EZ

V EZ existuje stálý výbor pro EZ, který je složen ze zástupců členských zemí. Předsedou je zástupce Komise. Tento výbor byl založen pro zajištění úzké spolupráce s orgány odpovědnými za sektor ekologické produkce a má garantovat jednotné uplatňování ekologické legislativy EU.(ec.europa.eu)

Ostatní orgány

S Evropskou komisí spolupracují dva orgány, které napomáhají při rozhodování v otázkách EZ. Spolupracující orgány se nazývají: Poradní výbor pro EZ a Expertní skupina pro propagaci EZ. Poradní výbor dále spolupracuje s dalšími zájmovými skupinami jako např.: IFOM, BEUC, COPA/COCEGA a další. Pomáhají si při výměně zkušeností a názorů, které se týkají ekologické produkce a podporují taj nepřetržitý rozvoj ekologické legislativy. Druhá Extenzní skupina na podporu ekologického zemědělství

radí Komisi v otázkách spojených s informační a propagačními kampaněmi, které jsou realizovány v rámci Evropského akčního plánu pro ekologické potraviny a zemědělství. (ec.europa.eu)

3 Charakteristika ekologického zemědělství v České republice

3.1 Vývoj ekologického zemědělství v České republice

V ČR je ekologické zemědělství poměrně mladým odvětvím. Jeho rozvoj začal v roce 1990, ale již v roce 1989 u nás vznikly první tři farmy. Farmy vznikly v Jeseníkách a Bílých Karpatech. Mezi lety 1990 – 1991 bylo vytvořeno pět svazů ekologických zemědělců, později se tyto svazy sloučily do dvou svazů. Rok 1990 byl mezníkem pro vyplácení prvních finančních podpor, bohužel tyto podpory byly roku 1992 zrušeny. V roce 1993 vešel v platnost jednotný systém pro kontrolu bioprodukce a biopotravin, který se byl označován logem BIO. K akreditaci systému kontrol a certifikaci IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) došlo roku 1995. Ve stejný rok byla podepsána smlouva o supervizi podle Nařízení Rady (EHS) 2092/91 s pověřenou kontrolní organizací. (Ročenka 2006, Bioinstitut).

Tyto kroky dovolily českým ekologickým zemědělcům vyvázet jejich bioprodukty do zahraničí, tím se podařilo zvýšit hodnocení českého ekologického zemědělství.

Největšího rozkvětu se EZ dočkalo v roce 1998, v hojném počtu byly zakládány ekofarmy, protože byly znovu zavedeny finanční podpory, podpory dosahovaly 48 milionů Kč. Roku 1999 byla společnost KEZ (Kontrola EZ) jmenována MZe kontrolou EZ (až to roku 2005 to byla jediná společnost pro kontrolu EZ v ČR).

Klíčovým posunem v EZ bylo přijetí zákona o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. v roce 2000. V zákoně došlo k úplnému doladění českých standardů EZ s předpisy EU. K roku 2004 činily dotace EZ cca 292 mil. Kč. Ve stejném roce byl vypracován a vládou přijat Akční plán rozvoje EZ v ČR, který byl platný do roku 2010. Plán měl pomoci řešit problematiku EZ. (Ročenka 2011, Mze)

Průběh roku 2005 do českého EZ poprvé přinesl pokles výměry zemědělské půdy a to z důvodu toho, že se snížil počet farem o osm z celkového počtu. Na druhé straně ve stejném roce přibýlo 48 podniků, které podléhalo systému EZ. Od tohoto roku přibývá ekologických zemědělců. Roku 2011 vešel v platnost nový Akční plán ČR pro rozvoj EZ, který je platný do roku 2015. V roce 2012 se celková výměra půdy v EZ činila skoro 500 000 hektarů a počet farem se přiblížil 4 000 (viz tabulka 2).

tab. 1: Vývoj počtu farem a výměry zemědělské půdy v EZ

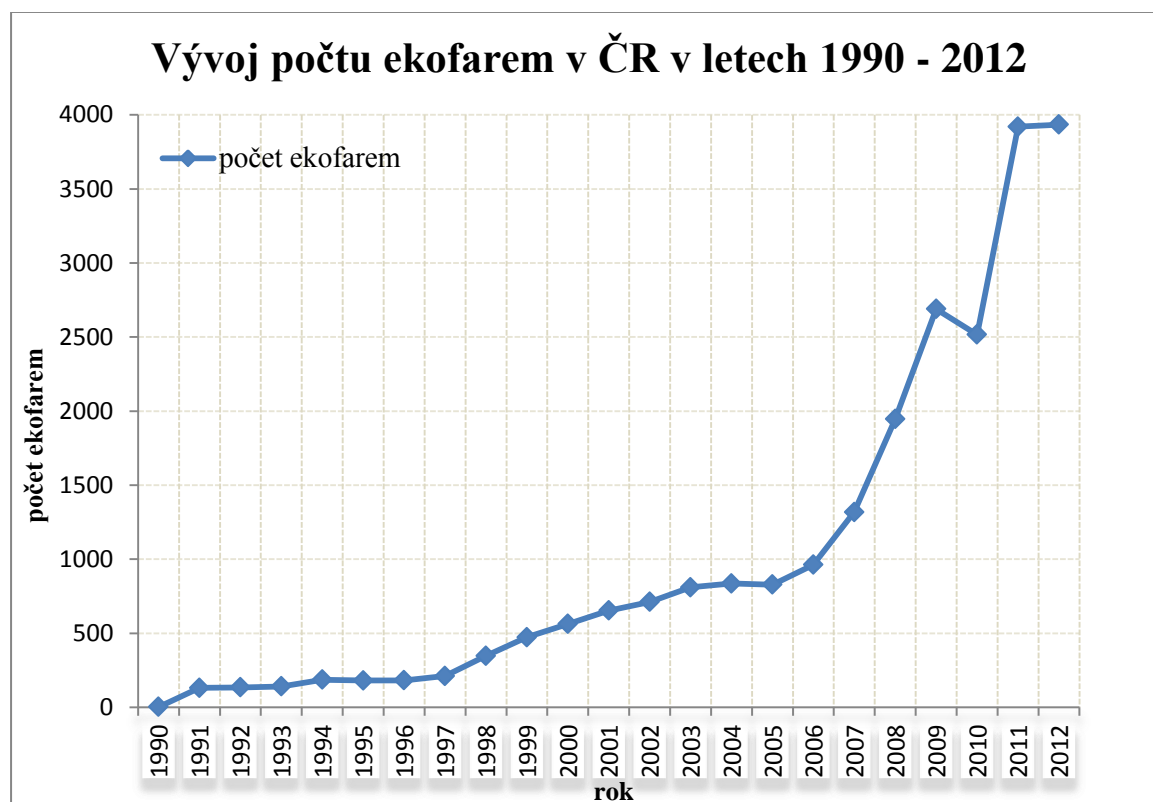
Rok	Počet farem hospodařících v EZ	Výměra zemědělské půdy v EZ (ha)	Podíl z celkové výměry zemědělského půdního fondu (%)	Meziroční změna počtu farem v EZ (%)	Meziroční změna zemědělské půdy v EZ
1990	3	480	-	-	-
1991	132	17 507	0,41	-	-
1992	135	15 371	0,36	2,3	-12,2
1993	141	15 667	0,37	4,4	1,9
1994	187	15 818	0,37	32,6	1
1995	181	14 982	0,35	-3,2	-5,3
1996	182	17 022	0,4	0,6	13,6
1997	211	20 239	0,47	15,6	18,9
1998	348	71 621	1,67	64,9	253,9
1999	473	110 756	2,58	35,9	54,6
2000	563	165 699	3,86	19	49,6
2001	654	217 869	5,09	16,2	31,5
2002	712	235 136	5,5	10,2	7,9
2003	810	254 995	5,97	12,3	8,4
2004	836	263 299	6,16	3,2	3,3
2005	829	254 982	5,98	-0,8	-3,2
2006	963	281 535	6,61	16,2	10,4
2007	1 318	312 890	7,35	36,9	11,1
2008	1 946	341 632	8,04	47,6	9,2
2009	2 689	398 407	9,38	38,2	16,6
2010	2 517	448 202	10,55	30,8	12,5
2011	3 920	482 927	11,4	11,5	7,7
2012	3 934	488 658	11,6	-	-

Zdroj: Ročenka EZ 2011 a Základní statistické údaje EK k 31. 12. 2012, MZe

3. 2 Vývoj počtu ekofarem v České republice

Závěrem tedy konstatujeme, že v roce 1990 byly na území ČR pouze tři ekofarmy (viz tabulka 2). Do roku 1998 byl pozvolný nárůst počtu ekofarem, jejich počet v roce 1998 byl 358. Největší rozmach v zakládání ekofarem nastal se vstupem ČR do EU. Již během několika let se jejich počet rapidně zvýšil. V roce 2009 bylo na území ČR evidováno již 2 689 ekofarem. Mírný pokles byl zaznamenán v roce 2010, což bylo způsobeno sloučením několika ekofarem. V roce 2012 je počet ekofarem opět zvýšil na až na necelých 4 000.(Ročenka EZ 2011, MZe)

graf 1: Vývoj počtu ekofarem v ČR v letech 1990 – 2012

Zdroj: Ročenka EZ 2011 a Základní statistické údaje EK k 31. 12. 2012, MZe

3. 3 Velikostní struktura ekofarem v České republice

Co se týče velikosti ekofarem, největší počet ekofarem v roce 2010 byl ve velikostním intervalu 10 až 50 ha, v tomto intervalu bylo evidováno celkem 1 244 ekofarem. Největší plochu zabíraly ekofarmy v od 100 až 500 ha, celková plocha těchto farem činila 137 925 ha. Nejmenší počet ekofarem byl u největších farem s výměrou od 2000 ha a více, bylo jich pouhých 5. Naopak nejmenší ekofarmy o velikostní výměře 0 až 5 ha měly celkovou plochu pouze 1 183 ha. (viz tabulka 3)

V roce 2011 byl největší počet ekofarem zastoupen ve stejném intervalu jako v roce 2010, také největší plocha ekofarem byla ve stejném intervalu (od 100 až 500 ha). Nejmenší počet ekofarem byl opět u farem s největší výměrou a i nejmenší plocha zůstala u ekofarem o nejmenší výměře. (viz tabulka 3)

tab. 2: Velikostní struktura ekofarem ČR v roce 2010 a 2011

Velikostní skupiny ekofarem dle výměry (ha)	2010				2011				Meziroční změna 2011/10	
	Počet		Plocha		Počet		Plocha		Počet	Plocha
	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(abs.)	(%)	(ha)	(%)	(%)	(%)
0 až < 5	583	16,6	1183	0,30	481	12,3	907	0,2	17,5	23,3
5 až < 10	359	10,2	2606	0,60	469	12,0	3 319	0,7	30,6	27,3
10 až < 50	1 244	35,4	31351	7,00	1 493	38,1	37 810	7,8	20,0	20,6
50 až < 100	449	12,8	31715	7,10	523	13,3	36 993	7,7	16,5	16,6
100 až < 500	620	17,6	137 925	30,80	688	17,6	153 666	31,8	11,0	11,4
500 až < 1000	180	5,1	127 400	28,40	182	4,6	126 554	26,2	1,1	0,7
1000 až < 2000	75	2,1	102 607	22,90	79	2,0	106 524	22,1	5,3	3,8
2000 a více	5	0,1	13 033	2,90	5	0,1	17 211	3,6	0,0	32,1
celkem	3 515	100,0	447 821	100,00	3 920	100,0	482 984	100,0	11,5	7,9

Zdroj: Ročenka EZ 2011, MZe, vypracoval ÚZEI

3.4 Prostorová diferenciacie ekofarem s důrazem na kraje ČR

Největší počet ekofarem v rámci ČR je v Jihočeském kraji, nalezneme zde 526 ekofarem a také největší celkovou plochu EZ. Druhý největší počet ekofarem má Plzeňský kraj, nachází se zde 412 ekofarem. Třetí největší počet ekofarem má kraj Moravskoslezský, v kraji se nalézají 73 ekofarem. Naopak nejmenší počet ekofarem se samozřejmě nachází v hlavním městě Praha, kde je pouze 13 ekofarem. Další nejmenší počet ekofarem má kraj Pardubický, v kraji je 163 ekofarem.

Kraje s největší celkovou výměrou plochy v EZ jsou Jihočeský (69 767 ha), Karlovarský (65 226 ha) a Moravskoslezský (54 417 ha). Všechny tyto oblasti se nacházejí v pohraničí v hornatých okresech.

V celorepublikovém průměru má průměrná ekofarma 123 ha, tomuto číslu se blíží kraj Plzeňský, kde jedna ekofarma má průměr 120 ha. Největší průměrnou ekofarmu nalezneme v kraji Karlovarském (309 ha) a v Ústeckém kraji (186 ha). Nejmenší průměrná ekofarma se nachází v hlavním městě Praha (34 ha) a Jihomoravském kraji (54 ha).

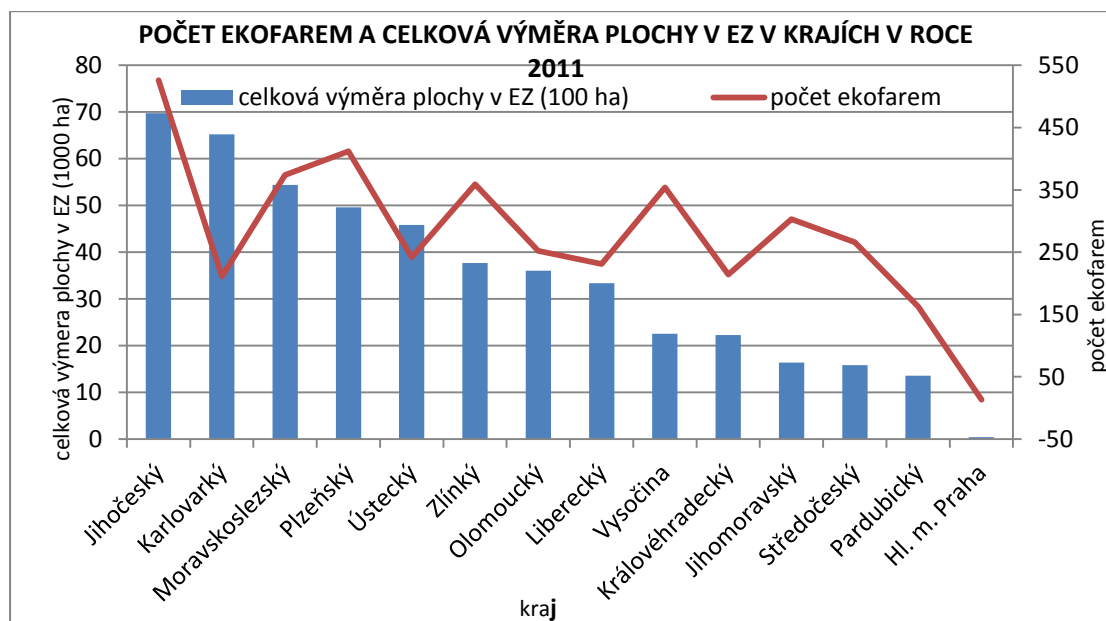

tab. 3: Počet ekofare, celková výměra plochy v EZ a průměrná velikost ekofarmy v jednotlivých krajích ČR k 31. 12. 2011

Kraj	Počet ekofare	výměra celkové plochy v EZ		Z toho v přechodném období		Průměrná ekofarma (ha)
		(ha)	(%)	(ha)	(%)	
Jihočeský	526	69 767,0	14,4	14357,4	22,0	133
Karlovarský	211	65 226,6	13,5	4590,9	7,0	309
Moravskoslezský	374	54 417,8	11,3	8405,4	15,4	146
Plzeňský	412	49 626,6	10,3	14479,4	29,2	120
Ústecký	242	45 819,0	9,5	5157,2	11,3	186
Zlínský	359	37 696,8	7,8	4562,0	12,1	105
Olomoucký	252	36 052,0	7,4	8228,2	22,8	143
Liberecký	231	33 379,3	6,9	5432,2	16,3	144
Vysočina	354	22 559,6	4,7	9348,5	41,4	64
Královéhradecký	214	22 290,6	4,6	5378,3	24,1	104
Jihomoravský	303	16 354,2	3,4	4563,2	27,9	54
Středočeský	266	15 809,0	3,3	6099,4	38,6	59
Pardubický	163	13 542,8	2,8	5812,3	42,9	83
Hl. m. Praha	13	443,2	0,1	432,6	97,6	34
celkem	3 920	482 984,5	100,0	96 847,0	20,3	123

Zdroj: Statistická šetření EK – Základní statistické údaje (2011), MZe

graf 2 : Srovnání počtu ekofarem s celkovou výměrou plochy v EZ v jednotlivých krajích ČR k 31. 12. 2011

Zdroj: Statistická šetření EK – Základní statistické údaje (2011), MZe

3. 5 Využití půdy v krajích ČR s důrazem na ekologickém zemědělství

Podle jednotlivých kategorií ve využití půdy v EZ je největší zastoupení orné půdy v Karlovarském kraji (8,62 %), Zlínském kraji (3,98 %) a Plzeňském kraji (2,99 %). Největší zastoupení TTP v EZ mají kraje Karlovarský (84,44 %), Olomoucký (55,99 %) a Ústecký (55,97 %). U travnatých kultur v EZ dominuje kraj Moravskoslezský (83,10 %), dále pak Vysočina (50,5 %) a Jihočeský kraj (29,14 %).

Celkem celá ČR za rok 2011 má v EZ téměř 2 % orné půdy, přes 40 % TTP a necelých 10 % trvalých kultur.

tab. 4a: Zastoupení ploch v EZ v jednotlivých krajích ČR k 31. 12. 2011

Kraj	Výměra celkové půdy v EZ (ha)	Z toho výměra v (ha)		
		Orná půda	TTP	Trvalé kultury
Karlovarský	65 202	4 664	56 017	32
Liberecký	33 379	1 817	30 022	285
Moravskoslezský	54 767	3 621	49 161	609
Zlínský	37 695	4 902	30 369	936
Ústecký	45 819	2 658	40 430	562
Jihočeský	69 755	7 159	59 329	659
Plzeňský	49 621	7 728	39 785	274

Olomoucký	35 699	2 054	31 584	765
Královéhradecký	22 290	2 094	19 576	215
Vysočina	22 556	6 796	14 912	321
Pardubický	13 543	2 744	10 488	61
Jihomoravský	16 354	9 317	4 686	2 192
Středočeský	15 805	3 690	11 336	516
Hl. m. Praha	443	37	366	0
Celkem	482 928	59 281	398 061	7 427

Zdroj: Statistická šetření EK – Základní statistické údaje (2011), MZe

tab. 4b: Zastoupení ploch v EZ v jednotlivých krajích ČR k 31. 12. 2011

Kraj	Zemědělská půda v ČR (ha)	Podíl půdy v EZ na celkové výměře dané kategorie užití půdy v ČR (%)			
		Zemědělská půda celkem	Orná půda	TTP	Trvalé kultury
Karlovarský	124 061	52,56	8,62	84,44	5,15
Liberecký	139 895	24	2,77	46,01	20,07
Moravskoslezský	274 957	19,92	2,11	54,74	83,10
Zlínský	193 936	19,44	3,98	53,53	22,95
Ústecký	275 682	16,62	1,46	55,97	4,46
Jihočeský	491 150	14,20	2,28	36,45	29,14
Plzeňský	379 930	13,06	2,99	36,73	15,26
Olomoucký	279 763	12,76	0,99	55,99	16,73
Královéhradecký	277 926	8,02	1,10	27,66	4,89
Vysočina	409 911	5,50	2,15	18,13	50,50
Pardubický	271 914	4,98	1,39	17,20	3,20
Jihomoravský	426 703	3,83	2,63	15,63	8,20
Středočeský	663 087	2,38	0,67	15,92	3,53
Hl. m. Praha	20 250	2,19	0,25	41,74	0,06
Celkem	4 229 165	11,42	1,98	40,24	9,73

Zdroj: Statistická šetření EK – Základní statistické údaje (2011), MZe

3. 6 Struktura ekologické rostlinné produkce v krajích České republiky

Produkce obilnin podle výměry je v ČR na druhém místě, obiloviny jsou v celé ČR produkovány na výměře nad 24 tisíc ha. Z krajů, které mají největší výměru obilovin, jsou Jihomoravský kraj (přes 4 000 ha), Jihočeský kraj (přes 3 000 ha) a kraj Plzeňský (téměř 2 800 ha). Nejmenší výměru obilovin má hlavní město Praha (pouhých 6,39 ha).

Výměra luskovin není tak velká jako u obilovin, přesto celkově výměra dosahuje přes 1 800 ha. Největší výměra luskovin je Jihomoravském kraji (547,6 ha), kraji Jihočeském

kraji (353,67 ha) a kraji Vysočina (210,24 ha). Nulovou výměru luskovin vykazuje Liberecký kraj a hlavní město Praha.

Okopaniny se pěstují na celkové výměře 288,59 ha a největší výměry okopanin nalezneme v kraji Jihomoravském (77,69 ha), Jihočeském kraji (75,35 ha) a na Vysočině (36,26 ha). Nulová výměra je opět v hlavním městě Praha.

U technických plodin je celková výměra přes 4 200 ha. Největší výměry najdeme v Plzeňském kraji (987,62 ha), Jihomoravském kraji (862,71 ha) a Jihočeském kraji (664,07 ha). Nejmenší výměra technických plodin je zase v hlavním městě Praha (0,01 ha).

Olejnin se pěstují na celkové výměře přes 2 300 ha. V pěstování olejin mají největší výměru kraje Jihomoravský (677,16 ha), Jihočeský (338,59 ha) a Plzeňský (337,36 ha). Nejmenší výměru má hlavní město Praha (0,01 ha)

Zelenina zabírá druhou nejmenší celkovou výměru v pěstování. Zelenina se pěstuje na ploše 744,28 ha. Rapidně největší výměrou dosahuje kraj Jihomoravský (608,05 ha), dále pak Vysočina (48,58 ha) a kraj Královéhradecký (26,22 ha). Nejmenším pěstitelem zeleniny, podle výměry, je hlavní město Praha (0,07 ha).

Pícniny jsou na prvním místě ve výměře pěstování, jejich rozloha je přes 25 400 ha. Podle výměry mezi kraji dominuje kraj Plzeňský (přes 3 800 ha), kraj Jihočeská (nad 3 200 ha) a kraj Vysočina (přes 2 600 ha). Nejmenší výměru pícnin má opět hlavní město Praha (83,10 ha).

Sady v EZ dosahují výměry kolem 6 300 ha. Kraje s největší výměrou sadů jsou: kraj Jihomoravský (nad 1 200 ha), kraj Zlínská (935,96 ha) a Moravskoslezský kraj (702,96 ha). Nejmenší výměra sadů je v hlavním městě Praha (0,05 ha).

tab. 5a: Struktura užití půdy v EZ podle krajů ČR v roce 2011 v ha

Kraj	Orná půda	Obiloviny	Luskoviny	Okopaniny	Technické plodiny
Jihomoravský	8995,03	4150,89	547,60	77,69	862,71
Plzeňský	7945,61	2732,08	209,47	24,04	987,62
Jihočeský	7769,29	3271,86	353,67	75,35	664,07
Vysočina	5967,02	2325,02	210,24	36,29	582,01
Zlínský	4951,51	2049,32	112,18	6,70	240,50
Karlovarský	4128,37	2103,63	47,11	10,08	86,39

Středočeský	3643,31	1777,98	103,39	10,07	140,11
Moravskoslezský	3634,55	1761,22	130,46	11,88	26,07
Ústecký	2670,51	1131,58	28,17	2,10	221,64
Olomoucký	2550,62	1074,30	77,20	14,40	34,30
Pardubický	2533,73	567,86	0,38	6,25	176,50
Královéhradecký	2098,55	886,81	25,14	10,09	195,02
Liberecký	1782,14	540,67	0,00	3,64	27,64
Hl. m. Praha	89,60	6,39	0,00	0,00	0,01
Celkem	58759,84	24379,61	1845,01	288,58	4244,59

Zdroj: Statistická šetření EK – Základní statistické údaje (2011), MZe

tab. 5b: Struktura užití půdy v EZ podle krajů ČR v roce 2011

Kraj	Olejniny	Zelenina	Pícniny	TTP	Trvalé kultury	Sady
Jihomoravský	677,19	608,05	2536,36	4420,57	2128,94	1217,95
Plzeňský	337,36	0,30	3837,05	39293,17	265,92	265,92
Jihočeský	338,59	6,97	3239,33	59305,38	641,54	640,63
Vysočina	313,90	48,58	2631,38	14492,00	356,34	355,21
Zlínský	138,05	19,57	2200,15	29980,66	934,96	935,96
Karlovarský	20,24	0,15	1846,94	52512,86	25,47	25,47
Středočeský	87,66	15,62	1449,71	11485,18	539,87	477,29
Moravskoslezský	26,07	3,80	1533,41	48978,74	702,96	702,96
Ústecký	7,57	4,78	1152,58	40677,57	544,22	536,18
Olomoucký	0,10	5,84	1342,47	32867,87	605,64	600,72
Pardubický	174,40	2,97	1738,71	10696,01	67,84	67,84
Královéhradecký	174,84	26,22	771,94	19803,10	208,90	208,90
Liberecký	23,33	1,36	1124,55	29580,21	273,98	273,98
Hl. m. Praha	0,01	0,07	83,10	347,18	0,41	0,05
Celkem	2319,31	744,28	25487,68	394440,50	7296,99	6309,06

Zdroj: Statistická šetření EK – Základní statistické údaje (2011), MZe

3.7 Struktura ekologické živočišné produkce v krajích ČR

Na ekofarmách jsou nejčastěji chovaná tato zvířata: skot, ovce, kozy, koně a prasata. Na ekofarmách nejvíce farmáři chovají skot (209 221 ks), ovce (98 180 ks), kozy (7 837 ks) a koně (9 773 ks). Naopak nejméně se na českých ekofarmách setkáme s chovem prasat (1 886 ks).

Podle krajů je největší počet kosů skotu chovaný v Jihočeském kraji (34 472 ks), dále pak v kraji Karlovarském (29 338 ks) a Moravskoslezském kraji (26 197 ks). V jediném hlavním městě se žádný skot nechová.

Chov ovcí je nejvíce koncentrovaný do Zlínského kraje (12 982 ks), poté se s největším počtem kusu ovcí setkáme v Libereckém kraji (9 796 ks) a Plzeňském kraji (9 719 ks). Opět v Praze není žádná ekofarma zaměřující se na chov ovcí.

Počet koz je největší v kraji Karlovarském (1 057 ks), Jihočeském (1 011 ks) a Libereckém (980 ks). Opět v hlavním městě se kozy nechovají.

Chovem prasat se zabývá jen poměrně málo ekofarem, v některých krajích se dokonce vůbec nechovají, jde o kraje: Ústecký, Pardubický, Moravskoslezský a hlavní město Praha. Největší počet kusů prasat mají kraje: Vysočina (970 ks), Karlovarský (477 ks) a Jihočeský (121 ks).

Ekologickým chovem koní se nejvíce zabývají v kraji Plzeňském (796 ks), Karlovarském (754 ks) a Ústeckém (720 ks). Opět v Praze žádné koně nechovají.

tab. 6a: Počet nejčastěji chovaných zvířat v EZ v krajích ČR v roce 2011

Kraj	Skot		Ovce	
	Počet ekofarem	Počet zvířat (ks)	Počet ekofarem	Počet zvířat (ks)
Hl. m. Praha	0	0	0	0
Středočeský	93	4779	64	6659
Jihočeský	339	34472	125	8645
Plzeňský	243	25 145	100	9719
Karlovarský	145	29338	68	8948
Ústecký	160	17827	64	7039
Liberecký	132	14423	85	9796
Královéhradecký	109	9702	74	8307
Pardubický	97	6626	48	4690
Vysočina	147	9448	73	5033
Jihomoravský	30	1172	30	4128
Olomoucký	136	14698	56	3924
Zlínský	175	15394	112	12982
Moravskoslezský	219	26197	109	8310
Celkem	2025	209221	1008	98180

Zdroj: Statistická šetření EK – Základní statistické údaje (2011), MZe

tab. 6b: Počet nejčastěji chovaných zvířat v EZ v krajích ČR v roce 2011

Kraj	Kozy		Prasata		Koně	
	Počet ekofarem	Počet zvířat (ks)	Počet ekofarem	Počet zvířat (ks)	Počet ekofarem	Počet zvířat (ks)
Hl. m. Praha	0	0	0	0	0	0
Středočeský	26	827	1	36	51	551
Jihočeský	45	1011	5	121	71	705
Plzeňský	26	530	3	57	86	796
Karlovarský	35	1057	4	477	74	754
Ústecký	27	664	0	0	64	720
Liberecký	27	980	1	5	60	606
Královéhradecký	21	288	5	63	59	606
Pardubický	13	265	0	0	30	134
Vysočina	21	935	3	970	44	335
Jihomoravský	12	281	2	49	14	104
Olomoucký	21	162	2	7	55	474
Zlínský	25	516	2	101	62	470
Moravskoslezský	28	321	0	0	70	518
Celkem	327	7837	28	1886	740	6773

Zdroj: Statistická šetření EK – Základní statistické údaje (2011), MZe

4 Charakteristika ekologického zemědělství v okrese Kroměříž

Území okresu Kroměříž se nachází ve východní části Zlínského kraje. Sousedí s okresy Vsetín, Zlín a Uherské Hradiště, náležící Zlínskému kraji, s okresy Hodonín a Vyškov, náležící Jihomoravskému kraji, s okresy Prostějov a Přerov, které patří do Olomouckého kraje. Okres se skládá ze tří správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO OPR). SO OPR od východu jsou Kroměříž, Holešov a Bystřice pod Hostýnem.

4.1 Vybrané fyzicko-geografická charakteristiky okresu Kroměříž

Klimatické poměry

V okrese Kroměříž se nacházejí oblasti teplé (T2) a čtyři mírně teplé oblasti (MT11, MT10 MT7 a MT1). Nejhojněji je zastoupena oblast T2, která se rozprostírá v téměř celém okrese. MT11 se nachází v oblasti Koryčanska, oblasti MT10 a MT7 můžeme najít na východním okraji okresu mezi obcemi Bystřice pod Hostýnem,

Chvalčov nebo například Rajnochovice. Nejchladnější oblast MT1 se nalézá při vrcholu Tesák, kde přechází do Zlínského kraje.

obr. 7a: Základní klimatická charakteristika oblastí okresu Kroměříž

	T2	MT11	MT10
Počet letních dní	50 - 60	40 - 50	40 - 50
Počet dní s průměr. teplotou 10° a více	160 - 170	140 - 160	140 - 160
Počet dní s mrazem	100 - 110	110 - 130	111 - 130
Počet ledových dní	30 - 40	31 - 40	32 - 40
Průměrná lednová teplota	-2 - -3	- 2 - -3	-2 - 3-
Průměrná červencová teplota	18 - 19	17 - 18	18 - 18
Průměrná dubnová teplota	8 - 9	7 - 8	7 - 8
Průměr.pocet dní se srážkami 1 mm a více	90 - 100	90 - 100	100 - 120
Suma srážek ve vegetačním období	350 - 400	350 - 400	400 - 540
Suma srážek v zimním období	200 - 300	200 - 250	200 - 250
Počet dní se sněhovou pokrývkou	40 - 50	50 - 60	50 - 60
Počet zatažených dní	120 - 140	120 - 150	120 - 150
Počet jasných dní	40 - 50	40 - 50	40 - 50

Zdroj: Atlas podnebí Česka 2007

obr. 7b: Základní klimatická charakteristika oblastí okresu Kroměříž

	MT7	MT1
Počet letních dní	30 - 40	20 - 30
Počet dní s průměr. teplotou 10° a více	141 - 160	120 - 140
Počet dní s mrazem	112 - 130	160 - 180
Počet ledových dní	40 - 50	41 - 50
Průměrná lednová teplota	-2 - -3	-5 - -6
Průměrná červencová teplota	16 - 17	15 - 16
Průměrná dubnová teplota	6 - 7	5 - 6
Průměr.pocet dní se srážkami 1 mm a více	100 - 120	120 - 130
Suma srážek ve vegetačním období	400 - 450	500 - 600
Suma srážek v zimním období	250 - 300	300 - 350
Počet dní se sněhovou pokrývkou	60 - 80	100 - 120
Počet zatažených dní	120 - 150	120 - 150
Počet jasných dní	40 - 50	40 - 50

Zdroj: Atlas podnebí Česka 2007

Hydrologické poměry

Území okresu Kroměříž spadá do povodí řeky Moravy, řeka protéká centrální částí okresu. Významnější vodní toky, které se v okrese vlévají do Moravy, jsou: Kotojedka, Moštěnka, Malá Bečva a Rusava. Ostatní řeky jen okrese Kroměříž protékají, ty nejvýznamnější jsou, Kyjovka, Litava Racková a Juhyně.

V okrese Kroměříž se nachází pouze jedna význačná přehrada. Jedná se o přehradu Koryčany na řece Kyjovce. Účely přehrady jsou vodárenské a ochrana před povodněmi.

Půdní poměry

Půda je od pradávna základním výrobním prostředkem v oblasti zemědělství a veškeré produkční i mimoprodukční funkce agrárního sektoru jsou s ní úzce svázané. Její ochrana je tedy klíčovým úkolem a to nejen ve vztahu k její úrodnosti (např. udržování složek organické hmoty, ochrany struktury a zachování edafonu), ale rovněž při ochraně proti větrné a vodní erozi, nebo zabránění kontaminace půdy nežádoucími látkami. (Mze, 2009)

Na území okresu se nacházejí tyto půdy: pararendziny, hnědozemě, černozemě, fluvizemě, kambizemě, černice, luvizemě a pseudogleje.

Pararendziny jsou půdy blízké rendzinám. Tvoří se ze zvětralin karbonátovo – silikátových hornin. Vzhledem k nižšímu skeletu, fyzikálnímu stavu a bohatstvím živin můžeme tyto půdy pokládat za úrodnější půdy. Nacházejí se především v nižších nadmořských výškách, na nezpevněných vápnitých sedimentech, v pahorkatinách a nižších horských polohách pohoří, ale i oblasti flyšu. (R. Šály, 1996). V okrese Kroměříž se nacházejí jen nepatrně a to je na západě.

Hnědozemě pravděpodobně vznikly degradací černozemí. Další vývojem je, že z hnědozemí mohli vzniknout luvizemě. Hnědozemě jsou půdy našich nížin, pahorkatin a kotlin. Vyskytují se na vápnitých sedimentárních horninách, hlavně na spraši, vátých jemnějších píscích. Většinou byly zkulturněné a patří k neúrodnějším zemědělským půdám. (R. Šály, 1996) Na území okresu Kroměříž se převážně vyskytují na západě území, ale může je najít i na východě okresu.

Černozemě se vyskytují v oblasti semiaridního a semihumidního podnebí s teplým létem a studenou zimou. Vytvořily se ve stepních regionech, pod travnatým porostem. Jejich nejrozšířenější mateční horninou jsou vápnité spraše. Tmavá barva pochází od značného obsahu tmavého humusu. Vysoká úrodnost půd je dána, díky dostatečně lehkým přístupným živinám a humusu, bohatého na dusík. Černozemě se vyskytují v sušších

rovinných a pahorkatinných oblastech. Jsou to úrodné půdy, zemědělsky obdělávané, les je na nich druhový a udržel se jen v nepatrných plochách. (R. Šály, 1996) V okrese Kroměříž se nalézají ve střední části.

Fluvizemě se vyvinuly na recentních sedimentech řek a potoků. Vyskytují se hlavně v dolních částech našich řek a potoků. (R. Šály, 1996). Na sledovaném území se vyskytuje tato půda ve střední části podél řeky Moravy.

Kambizemě se vyskytují nejčastěji v mírně teplé, mírně vlhké oblasti, v pahorkatinách a vrchovinách, zhruba do nadmořské výšky 750 – 800 m. Původním společenstvem jsou listnaté a smíšené lesy. (www.web.czu.cz). Kambizemě se v okrese Kroměříž objevují na jihozápadě a východě území.

Černice je půda vyskytující se ve starších depresích v rovinných polohách. Pro zemědělství často využívané pro pěstování zeleniny a jsou velmi úrodné. (R. Šály, 1996). V okrese Kroměříž tyto půdy najdeme pouze ve střední části okresu.

Luvizemě se vyskytují hlavně v pahorkatinných a kotlinových oblastech. Vytvořily se z části na sprašových materiálech, původně se vyskytovaly pod listnatým porostem. Živiny pro potřebu polních kultur je třeba hnojením dodat. Chybí jim i především voda, její nedostatek je podmíněn geografickou situací (méně srážek vysoký výpar). (R. Šály, 1996) V okrese Kroměříž se luvizemě vyskytují částečně po celém území, kromě střední části okresu.

Pseudogleje jsou nepravé gleje, zamokřené ne spodní, ale povrchovou vodou. Mají zhoršené fyzikální vlastnosti. Charakterizuje je střední povrchové zamokření a vysušení, přičemž sušší stavy převládají. (R. Šály, 1996) Pseudogleje na území okresu Kroměříž může najít pouze v severovýchodní části.

4. 2 Využití půdy v okrese Kroměříž

Okres Kroměříž, i Zlínský kraj má největší podíl zastoupení zemědělské půdy, z celkového využití půdy. Celorepublikový průměr využití zemědělské půdy je menší. Na sledovaném území se nachází 32 356 ha zemědělské půdy, 1 107 ha lesní půdy, 289 ha vodních ploch a ostatní plochy zabírají 453 ha.

tab. 8 : Využití půdy v okrese Kroměříž, Zlínském kraji a ČR za rok 2010

Kategorie	okres Kroměříž		Zlínský kraj		Česká republika	
	plocha v ha	%	plocha v ha	%	plocha v ha	%
celková výměra půdy	34 206	100	142 756	100	5 072 654	100
zemědělská půda	32 356	94,6	137 585	96,4	3 486 038	68,7
lesní pozemky	1 107	3,2	3 454	2,4	1 546 950	30,5
vodní plochy	289	0,9	292	0,2	7 383	0,2
ostatní plochy	453	1,3	1 424	1,0	32 282	0,6

Zdroj: Agrocenzus 2010, Český statistický úřad a vlastní výpočty

V okrese Kroměříž je téměř 29 640 ha orné půdy, TTP skoro 2 570 ha a ovocných sadů necelých 190 ha. Nachází se zde pouze 62 ha vinic a 1 ha zelinářských zahrad, ale nenalezme zde žádné vinice.

tab. 9 : Využití zemědělské půdy v okrese Kroměříž, Zlínském kraji a ČR v roce 2010

Kategorie	okres Kroměříž		Zlínský kraj		Česká republika	
	plocha v ha	%	plocha v ha	%	plocha v ha	%
zemědělská půda celkem	32 356	100	137 361	100	3 483 500	100
orná půda	29 637	91,598	86 029	62,630	2 513 846	72,164
TTP	2 469	7,631	49 832	36,278	928 818	26,663
Chmelnice	0	0,000	-	0,000	5 748	0,165
Vinice	62	0,193	231	0,169	14 347	0,412
zelinářské zahrady	1	0,003	7	0,005	242	0,007
ovocné sady	186	0,575	1 261	0,918	20 499	0,589

Zdroj: Agrocenzus 2010, Český statistický úřad a vlastní výpočty

4.3 Zemědělské výrobní oblasti

V okrese Kroměříž se nacházejí tři zemědělské výrobní oblasti – řepařská, bramborářská a horská. Oblasti se dělí na podkategorie, které jsou označovány začátečním písmenem příslušné kategorie a číslicí. Řepařská oblast je zastoupena nejvíce a i všemi podkategoriemi Ř1, Ř2, Ř3, z toho Ř1 je nejčetnější. Podkategorie Ř1 se táhne od severozápadní části okresu skoro až východní část okresu. Ř2 je nejvíce rozptýlená v jihozápadní části okresu. Podkategorii Ř3 nalezneme na jihozápadě a severovýchodě okresu Kroměříž. Další zemědělskou oblast, kterou můžeme najít v okrese je oblast bramborářská i zde má zastoupeny všechny podkategorie B1a B2. Podkategorie B1 a B2 se nacházejí pouze ve východní části území. Nejmenší zastoupení má oblast horská, tato oblast je pouze zastoupena podkategorií H2, kterou nalezneme jen na jihovýchodě okresu

tab. 10a: Zemědělské výrobní oblasti v okrese Kroměříž, Zlínském kraji a celé ČR k 31. 12. 2011

oblast	zemědělská půda v ha					
	kukuřičná			Řepařská		
	K1	K2	K3	Ř1	Ř2	Ř3
Okr. Kroměříž	0	0	0	23 231	8 677	8 573
Zlínský kraj	6 501	0	0	31 042	2 363	1 935
ČR celkem	95 269	59 132	15 991	545 394	385 477	295 990

Zdroj: Situační výhledová zpráva půda 2012, MZe, vypracoval: ČÚZK

tab. 10b: Zemědělské výrobní oblasti v okrese Kroměříž, Zlínském kraji a celé ČR k 31. 12. 2011

oblast	zemědělská půda v ha					
	bramborářská		bramb. - ovesná	horská		nezař.
	B1	B2	B3	H1	H2	N
Okr. Kroměříž	133	783	0	0	64	0
Zlínský kraj	3 120	4 496	5 778	0	3 896	0
ČR celkem	772 223	340 979	396 730	50 966	42 238	1

Zdroj: Situační výhledová zpráva půda 2012, MZe, vypracoval: ČÚZK

Řepařská zemědělská výrobní oblast se vyskytuje v rovinném a mírně zvlněném terénu s nadmořskou výškou od 250 m do 350 m. Toto území charakterizuje teplé suché klima, teplé mírně suché klima nebo teplé mírně vlhké klima. Průměrná roční teplota se pohybuje okolo 8 – 9°C, průměrné roční srážky jsou 500 – 650 mm. V oblasti je výskyt suchých vegetačních období 10 – 60 %. Z půdních typů zde převažují černozemě a hnědozemě na spraších a sprašových hlínách, dále se zde vyskytují fluvizemě na nivních uloženinách. Ze zrnitostního složení mají převahu půdy hlinité a hluboké aluviální hlinitopísčité půdy. Stupeň zornění je více než 80 %, lesnatost je nízká a zastoupení trvalých kultur je 6 – 9 % V oblasti hlavně pěstuje cukrovka, kvalitní pšenice, sladovnický ječmen, kořenová zelenina, rané brambory a v některých oblastech chmel. (www.zcu.cz)

Obilnářská zemědělská výrobní oblast se nachází v oblasti se středně zvlněným až silně svažitém terénem o nadmořské výšce 400 – 650 m n. m.. Klima na této oblasti je mírně

teplé, vlhké až mírně chladné vlhké klima. Průměrná roční teplota se pohybuje okolo 5 – 8°C a průměrné srážky dosahují 550 – 900 mm. Výskyt suchých vegetačních období je 3 – 30 %. Z půdních typů převládají kambizemě, kambizemě dystrické a kambizemě kyselé. Zrnitostní složení je většinou hlinitopísčité s nižším podílem mělkých a silně skeletovitých půd. Zastoupení trvalých kultur je 2,5 – 3 %. Zornění je větší než 60 % a lesnatost je střední až vysoká. Pěstují se zde převážně konzumní, průmyslové a sadbové brambory, krmné obilniny, ve vyšších polohách se pěstuje len a v nižších polohách řepka. (www.zcu.cz)

Horská zemědělská výrobní oblast se objevuje ve členitém terénu s vysokou svažitostí o nadmořské výšce nad 600 m n. m.. Klima oblasti je mírně chladné, vlhké a chladné vlhké, průměrná roční teplota se pohybuje kolem 5 – 6° C a průměrné roční srážky přesahují 700 mm. Výskyt suchého vegetačního období je 0 – 5 %. Z půdních typů se zde vykytují kambizemě kyselé a pseugoglejové a svažité půdy na všech horninách. Zrnitostní složení převažuje písčitohlinité, středně hluboké až mělké nebo šterkovité až kamenité. Zastoupení trvalých kultur je 2,5 – 3 %, stupeň zornění je většinou méně než 50 % a lesnatost je vysoká až velmi vysoká. Oblast je méně příznivější pro pěstování rostlin, jen ojediněle se v oblasti pěstují sadbové brambory a len. Naopak zde můžeme najít vysoké zastoupení luk a pastvin. (www.zcu.cz)

4. 4 Vybrané socioekonomické charakteristiky okresu Kroměříž

Cena půdy

Cena zemědělské půdy se hodnotí podle BPEJ (bonitovaná půdně ekologická jednotka). Cílem této bonitace je zhodnocení a hospodářské ocenění všech agronomicky a ekonomicky rozhodujících vlastností zemědělského území nebo pozemků včetně klimatu a reliéfu. BPEJ je tady základní mapovací a oceňovací jednotkou bonitační soustavy. Hodnocení zemědělských půd pomocí bonitací je velmi přesná metoda, která pomáhá státní správě i soukromým subjektům při oceňování zemědělských pozemků, výpočtu daňových sazeb apod. (www.bioreality.cz)

Průměrná cena zemědělské půdy na sledovaném území činí 10,14 Kč/m². Nejdražší zemědělské půdy se nacházejí na katastrálním území obce Němčice u Holešova, kde cena za jedním m² přesahuje 16 Kč. Cenu nad 15 Kč na jeden m² mají katastrální území

Všetuly, Třebětice, Zahnašovice a Pravčice. Nejlevnější cena zemědělské půdy je na katastrálním území obce Rusava, zde cena dosahuje pouze 1,40 Kč za jeden m². Mezi další nejlevnější zemědělské půdy patří katastrální území obcí Rajnochovice, cena je 2,39 Kč/m², Slavkov pod Hostýnem, Podhradní Lhota a Brusné. U těchto měst se cena zemědělské půdy vyšplhala alespoň nad 4 Kč/m².

tab. 11: Nejdražší cena zemědělské půdy v okrese Kroměříž podle katastrálního území v roce 2013

Katastrální území	Cena (Kč/m ²)
Němčice u Holešova	16,14
Všetuly	15,70
Třebětice	15,67
Zahnašovice	15,53
Pravčice	15,07

Zdroj: www.farmy.cz

tab. 12: Nejlevnější cena zemědělské půdy v okrese Kroměříž podle katastrálního území v roce 2013

Katastrální území	Cena (Kč/m ²)
Rusava	1,40
Rajnochovice	2,39
Slavkov pod Hostýnem	4,01
Podhradní Lhota	4,31
Brusné	4,31

Zdroj: www.farmy.cz

5 Dotazníkového šetření na Kroměřížsku

5.1 Metodika výzkumu

Šetření probíhalo od října 2012 do března 2013. Dotazník byl zaměřen na zjišťování údajů o ekologickém zemědělství u jednotlivých farmářů okresu. Výzkum jsme realizovali prostřednictvím dotazníku, který jsme se pokusili distribuovat přes emailovou poštu, další část jsme kontaktovali telefonicky, nebo osobně formou řízeného rozhovoru. Osloveno bylo 35 respondentů z celkového počtu 40, ale pouze 29 jich vyplnilo dotazník. Zbylá část oslovených po osobní nebo telefonní domluvě dotazník nevyplnila i přes opakovanou prosbu.

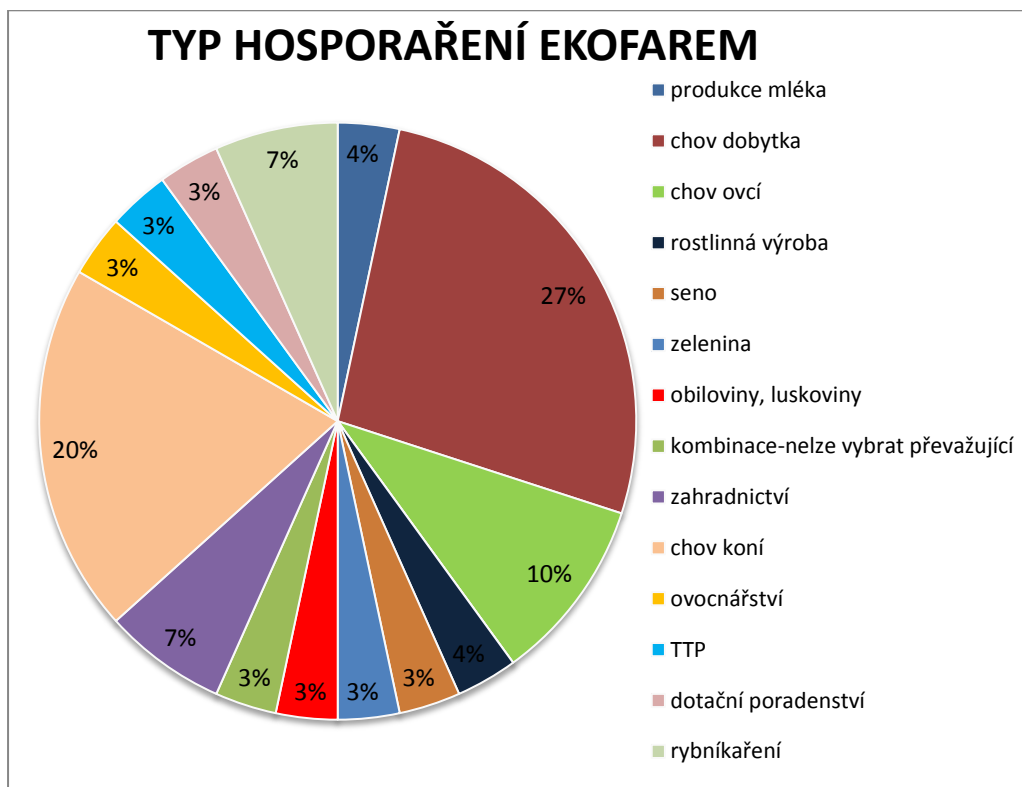
Dotazník obsahoval celkem 21 otázek plus identifikační údaje. Otázky byly zaměřeny na hospodaření ekofarem, produkční charakteristiky a prodej. Jelikož některé ekofarmy s produkcí a prodejem ještě nezapočaly, na tyto otázky neodpovídali.

5.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Charakteristika ekofarem

Nejčastějším typem hospodaření na farmách Kroměřížska jak naznačuje graf 3 je zaměření na živočišnou produkci. Největší zastoupení mají farmy zaměřené na chov dobytka. Chovem dobytka se na sledovaném území zabývá 27 % oslovených. Druhým nejčastějším typem hospodaření je chov koní, na který se zaměřuje 20 % a 10% ekologických zemědělců se věnuje chovem ovcí. Mezi další typy hospodaření v okrese Kroměříž patří rybníkaření, zahradnictví, rostlinná výroba, produkce mléka, pěstování zeleniny, pěstování obilovin a luskovin, ovocnářství, TTP, dotační poradenství, produkce sena a u některých se objevila kombinace v hospodaření, proto nemohli vybrat převažující typ.

graf 3: Typ zaměření ekofarem v okrese Kroměříž

Zdroj: Dotazníkové šetření

Největší počet kusů zvířat na ekofarmách jsou krávy, těch je 297 ks. Největší výměra, na které ekofarmáři pěstují své plodiny, je plocha osevní s výměrou 207,84 ha. Produkčních charakteristiky vyplnilo pouze 10 dotazovaných, protože ještě nic neprodukovali nebo byly v rekonstrukci. Na otázku, změny za posledních 5 let, odpovídali většinou odpověďmi: růst počtu kusů nebo se nic nezměnilo.

tab. 13: Typ hospodaření a produkce ekofarem v okrese Kroměříž

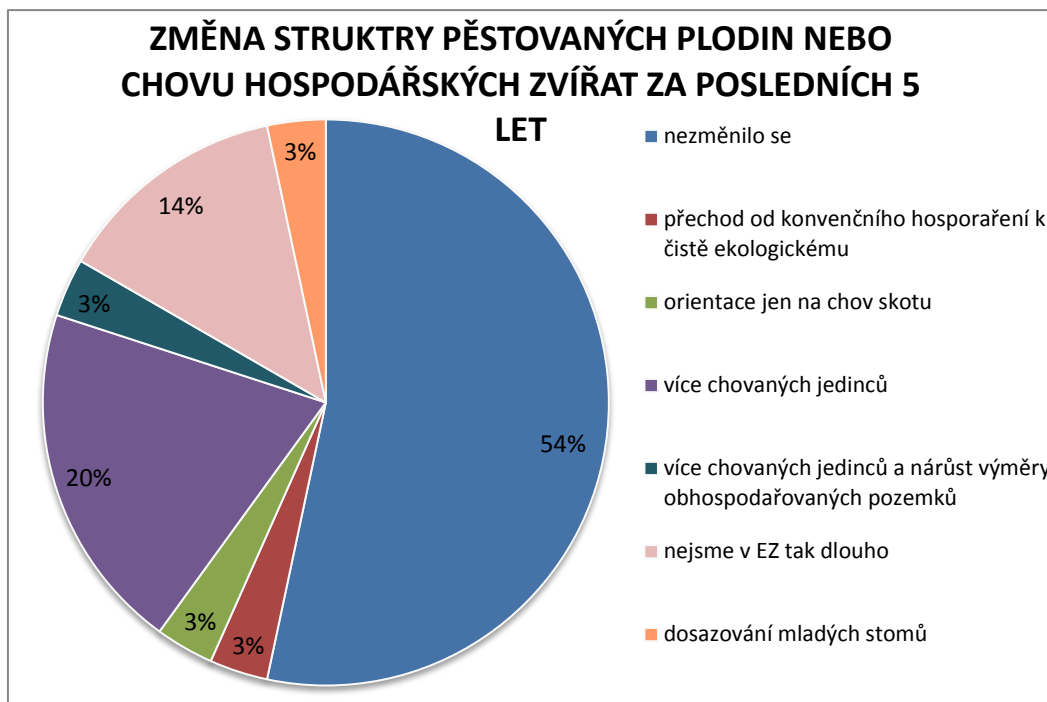
Typ hospodaření	Počet kusů/množství ha	Produkce litrů, tun za rok
Chov krav	297	600,4
Chov ovcí	257	1000
Chov prasat	2	-
Chov koní	102	-
Chov koz	35	-
Osevní plocha	207,84	71,1
Pěstované plodiny	5,73	22,6
Sady	56,57	1,34
TTP	5	-
Rybníky	8	-

Zdroj: Dotazníkové šetření

Změna struktury a zaměření ekofarmy za posledních pět let

Podle grafu 4 je vidět, že u většiny dotázaných, se žádné změny ve struktuře pěstování nebo chovu zvířat nenastali. Na tuto odpověď odpověděla přes polovinu respondentů, tedy 54 %. Přímo 20 % odpovědělo, že začali chovat více jedinců na svých farmách a 14 % dotazovaných odpovědělo, že v EZ nejsou tak dlouho. Další odpovědi měly shodně 3 %: přechod od konvenčního zemědělství na čistě EZ, orientace pouze na chov skotu, více chovaných jedinců i nárůst výměry obdělávané půdy a poslední dosazování mladých stromků.

graf 4: Změna struktury pěstovaných plodin nebo chovu hospodářských zvířat za posledních 5 let

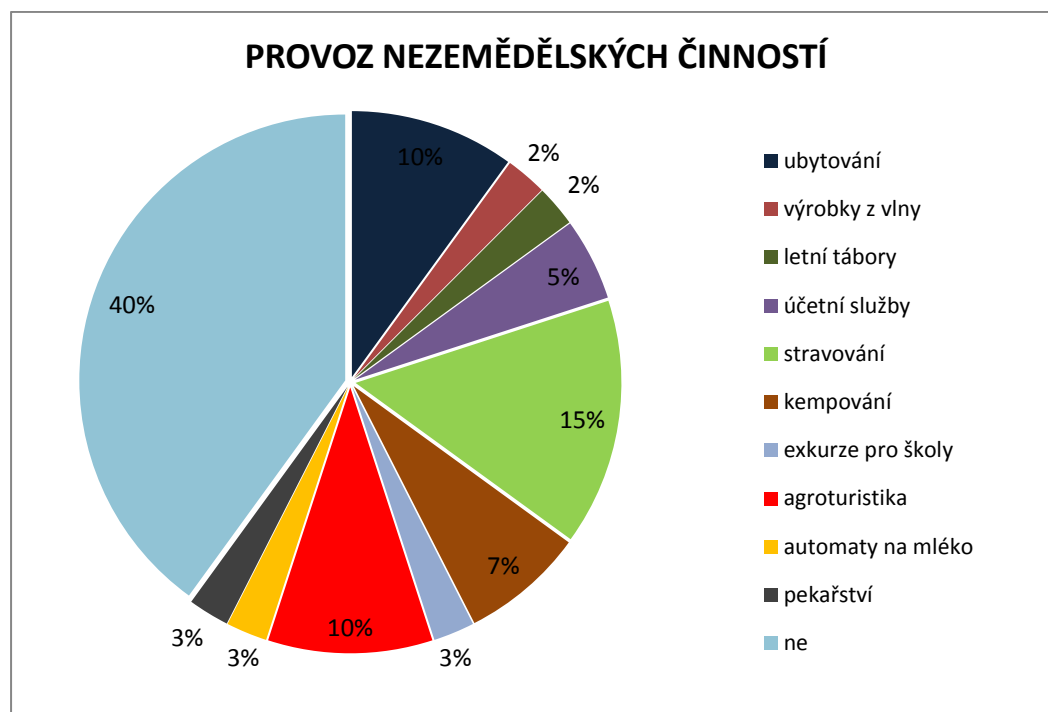

zdroj: Dotazníkové šetření

Provoz nezemědělských činností

Na provoz nezemědělských činností odpovědělo 40 % ekofarmářů, že neprovozují žádné nezemědělské činnosti. Z nezemědělských činností, které farmáři nejčastěji provozují, je na prvním místě stravování. Stravování provozuje 15 % dotázaných. Na druhém místě v provozu nezemědělských činností je shodně s 10 % ubytování a agroturistika. Jen 7% dotázaných provozuje kempování a 5 % se věnuje i účetním službám. Další činnosti, kterým se ekofarmáři věnují, jsou: provoz pekařství, provoz automatů na mléko, exkurze pro školy, letní tábory a výrobky z vlny.

graf 5: Provoz nezemědělských činností na ekofarmách v okrese Kroměříž

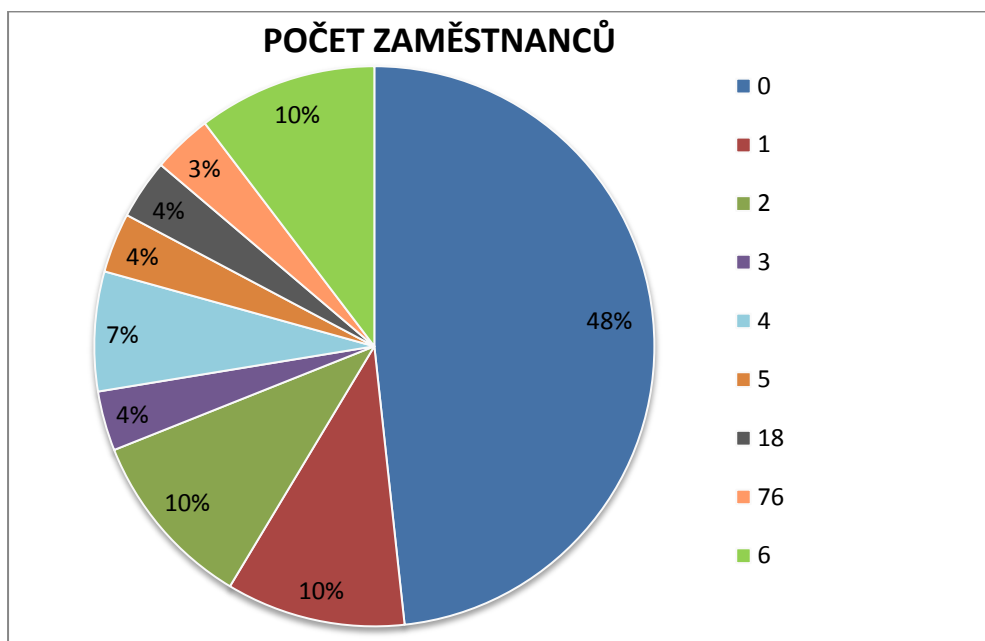

Zdroj: Dotazníkové šetření

Počet zaměstnanců

Z grafu 6 je vidět, že většina ekofarmářů nemá žádného zaměstnance a to 48 %. Po 10 % mají farmy 1, 2 nebo 6 zaměstnanců. Přesně 7% dotázaných má 4 zaměstnance. Zbytek dotázaných má 3, 5, 18 nebo 76 zaměstnanců.

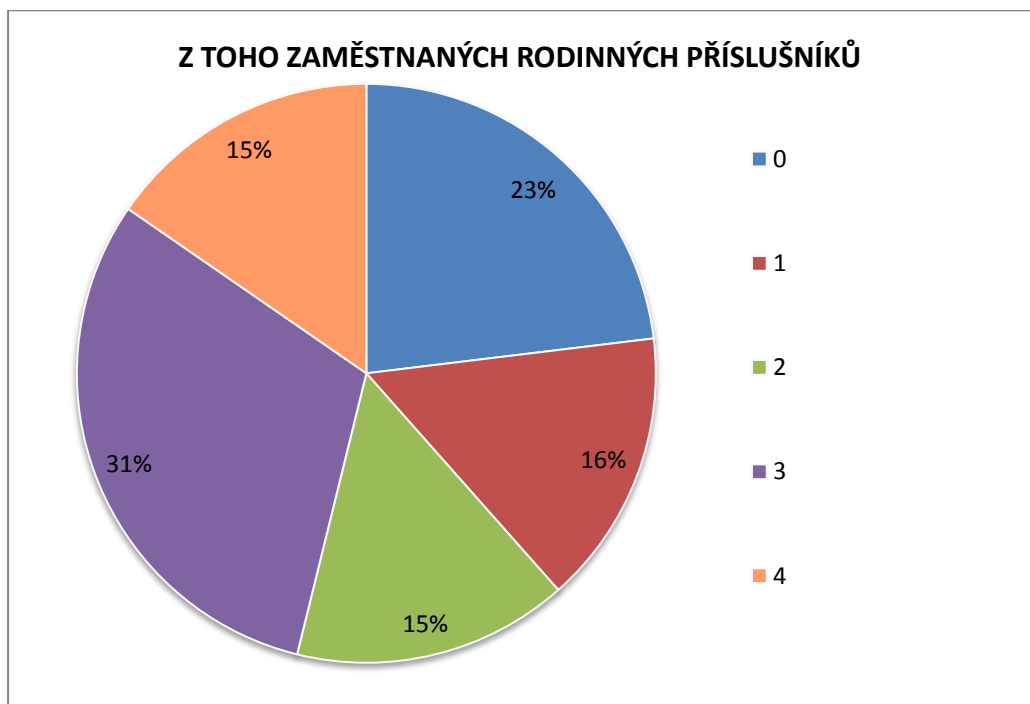
graf 6: Počet zaměstnanců na ekofarmách v okrese Kroměříž

Zdroj: Dotazníkové šetření

Ti co mají nějaké zaměstnance, tak mohou zaměstnávat i své rodinné příslušníky, jak je vidět z grafu 7. Nejvíce ekofarmáři zaměstnávají tři rodinné příbuzné a to 31 % dotázaných. Kolem 23 % respondentů nemá zaměstnaného žádného příbuzného a 16 % dotázaných zaměstnává jen jednoho příbuzného. Stejně po 15 % zaměstnávají 2 nebo 4 rodinných příslušníků.

graf 7: Zaměstnaní rodinní příslušníci v ekofarmách v okrese Kroměříž

Zdroj: Dotazníkové šetření

Hospodaření na ekologické ploše

Na ekologické ploše nejvíce ekofarmáři hospodaří na TTP a to na 418,02 ha. Další největší plochu v EZ zaujímá zemědělská půda o 173,37 ha. Orná půda v EZ zaujímá 110,82 ha. V přechodném období je největší plocha TTP, výměra činí 218,87 ha. Hospodaření na konvenční ploše je největší u orné půdy a to 1072,61 ha.

tab. 14 : Plocha hospodaření ekofarem v okrese Kroměříž

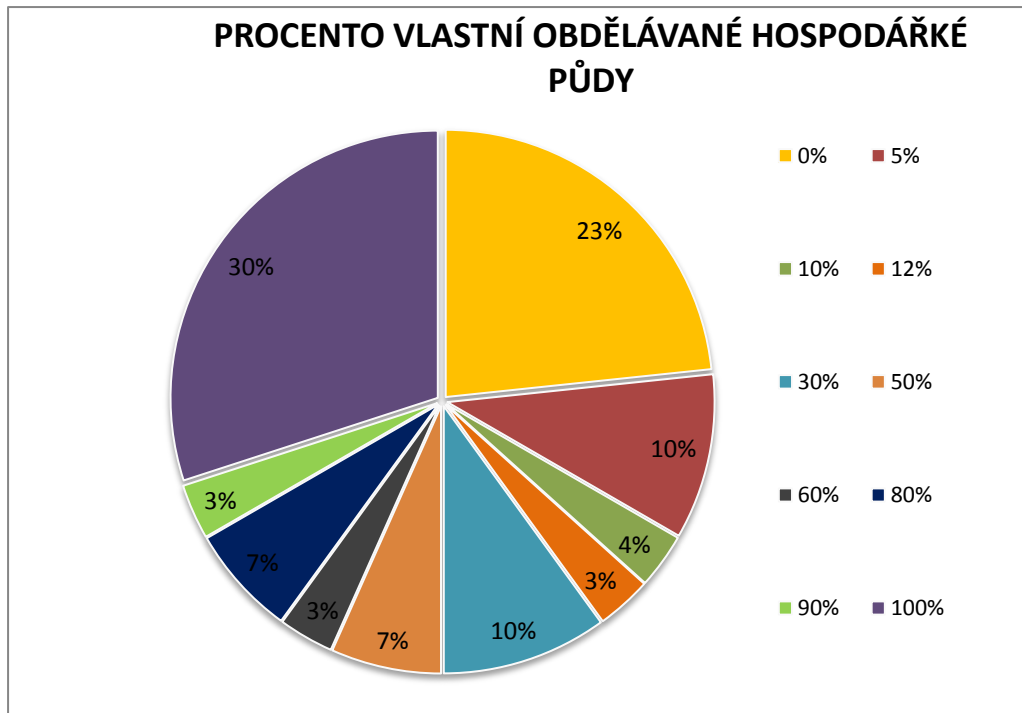
Rozloha	Půda certifikovaná jako ekologická v ha	Hospodaření v přechodném období v ha	Konvenční hospodaření v ha
zemědělská půda	173,37	2,2	843
orná půda	110,82	22,2	1072,61
TTP	418,02	218,87	-
sady	51,35	19,38	-
rybníky	3	-	-

Zdroj: Dotazníkové šetření

Vlastnictví ekologicky obhospodařované půdy

Asi 30 % dotázaných vlastní všechnu ekologickou půdu, kterou obhospodařuje. Naopak 23 % ekofarmářů má veškerou půdu pronajatou. Přesně 10 % dotazovaných vlastní pouze 5 % nebo 30 % půdy. Jen 7% ekofarmářů má ve vlastnictví 50 % nebo 80 % půdy.

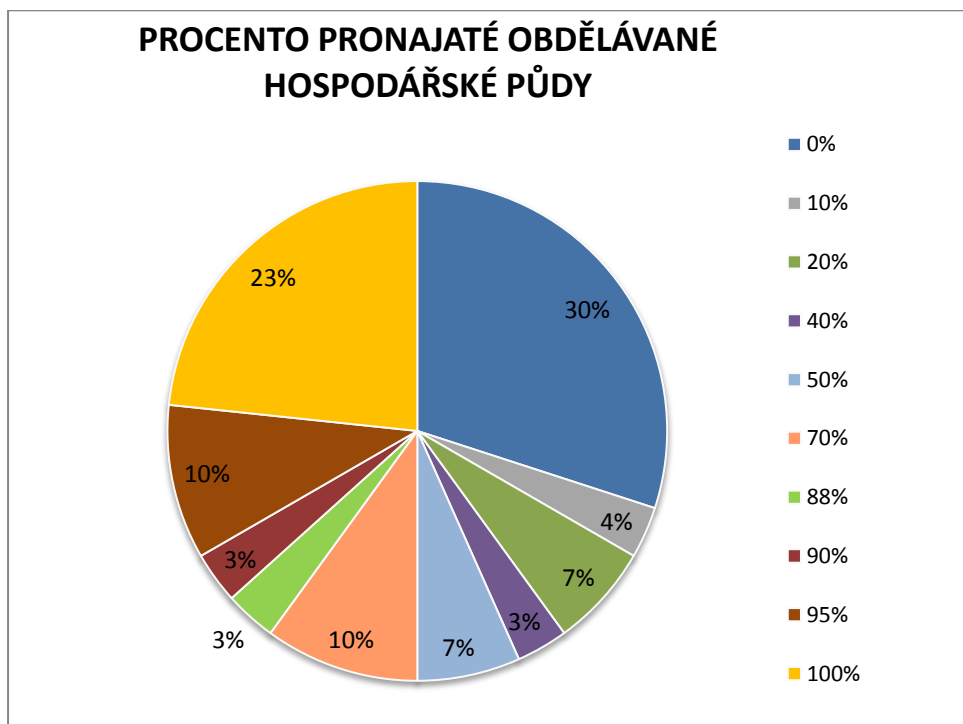
graf 8: Procento vlastní obdělávané půdy u ekofarmářů v okrese Kroměříž

Zdroj: Dotazníkové šetření

Většina ekofarmářů (jak je už patné z grafu 8 a 9) si žádnou půdu nepronajímají, jedná se o 30 % dotazovaných. Zase naopak všechnu půdu si pronajímá 23 % ekofarmářů. Jen 10 % respondentů si pronajímá 70 % a 95 % respondentů. Polovinu své celkové obdělávané půdy si pronajímá 7 % dotázaných.

graf 9: Procento pronajaté obdělávané půdy u ekofarmářů v okrese Kroměříž

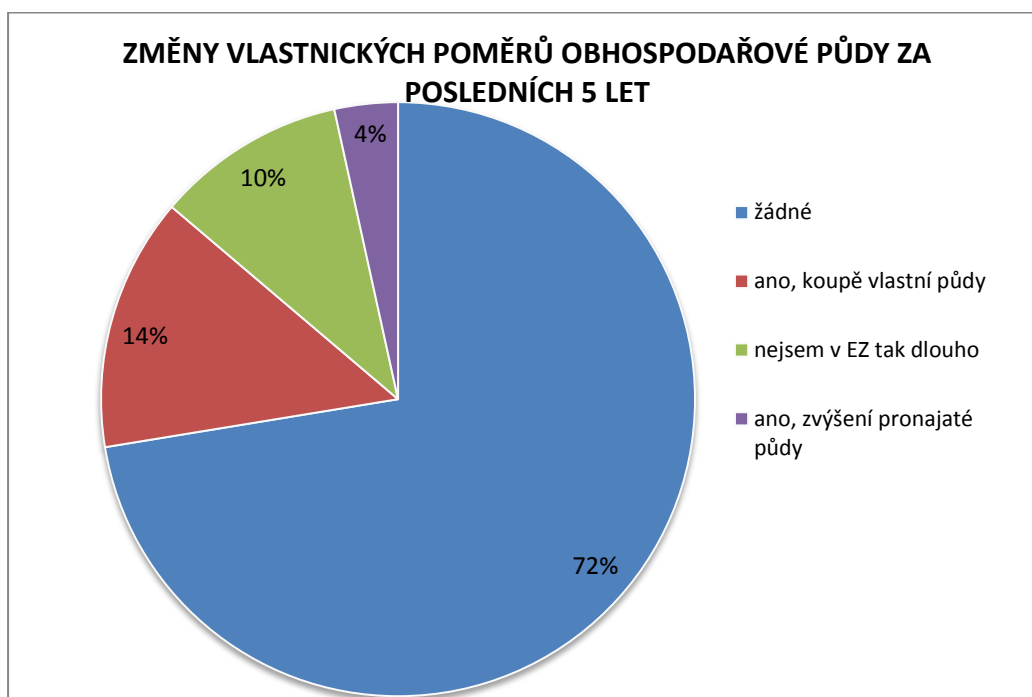
Zdroj: Dotazníkové šetření

Změny vlastnických poměrů k obhospodařované půdě za posledních 5 let

Až u 72 % ekofarmářů ve struktuře změny vlastnických poměrů obhospodařované půdě žádné změny nenastaly (graf 10). Přibližně 14 % ekofarmářů si koupilo vlastní půdu, 10 % uvedlo, že nejsou v EZ tak dlouho a 4 % dotázaných zvýšilo výměru pronajaté půdy.

graf 10: Změny vlastnických poměrů k obdělávané půdě na ekofarmách v okrese Kroměříž

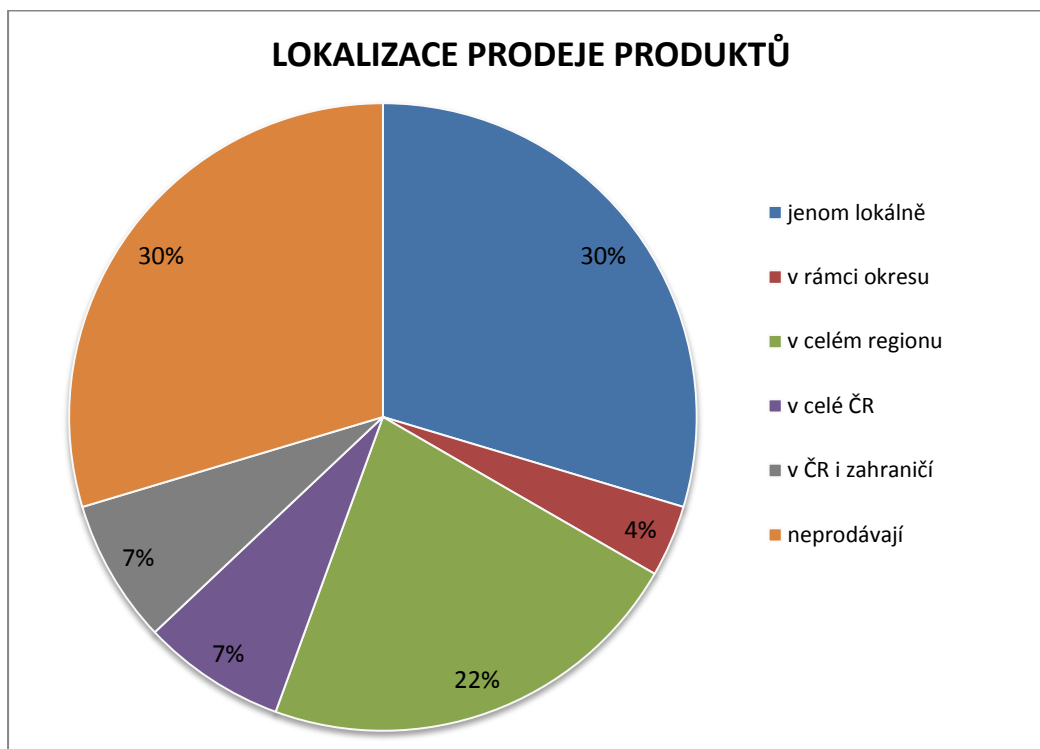

Zdroj: Dotazníkové šetření

Lokalizace prodeje produktů

Asi 30 % ekofarmářů své produkty neprodává (graf 11), buď ještě nic neprodukují, nebo mají produkty z EZ pro vlastní spotřebu. Dalších 30 % dotázaných prodává výrobky pouze lokálně a 22 % ekofarmářů uvedlo, že prodávají své produkty v celém regionu. Asi 7% dotazovaných prodává produkty v celé ČR nebo v ČR i zahraničí. Jen 4 % ekofarmářů prodávají produkty v rámci okresu.

graf 11: Lokalizace prodeje výrobků u ekofarek v okrese Kroměříž

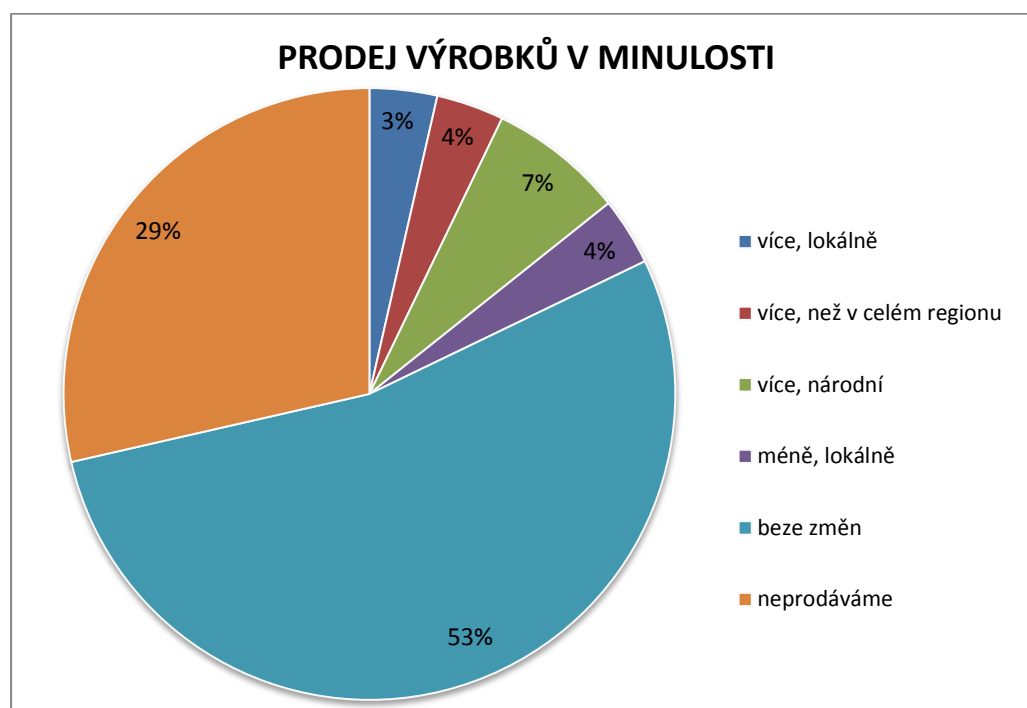

Zdroj: Dotazníkové šetření

Prodej výrobků v minulosti (za posledních 5 let)

Na otázky o prodeji výrobků v minulých letech, odpovídali ekofarmáři, že jejich produkty se prodávaly beze změn. Takto odpovědělo 53 % ekofarmářů a 29 % uvedlo, že výrobky v minulosti výrobky neprodávali. Přesně 7 % v dotazníkovém šetření prozradilo, že jejich výrobky se prodávaly více národně. Jen 4 % respondentů uvádí, že se prodávaly více, než v celém regionu nebo méně lokálně. Pouze 3 % ekofarmářů prodávaly své výrobky více lokálně.

graf 12: Prodej výrobků z ekofarem v okrese Kroměříž za posledních 5 let

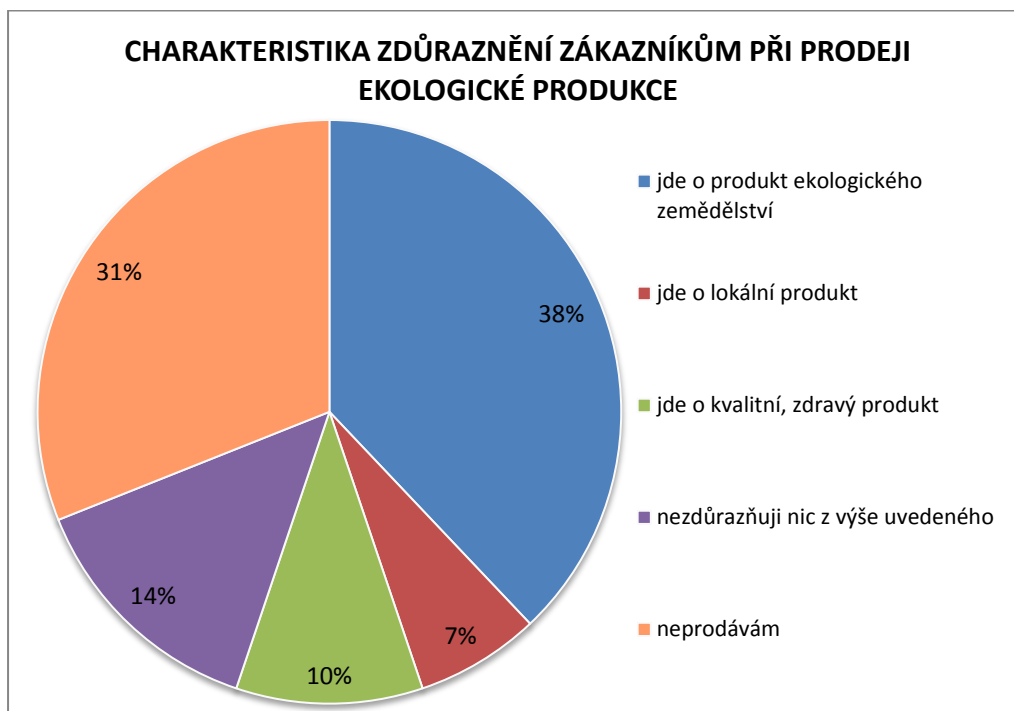

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zdůraznění charakteristik zákazníkům při prodeji

Při prodeji svých výrobků ekofarmáři nejvíce zdůrazňují fakt, že jde o produkt ekologického zemědělství. To zdůrazňuje 38 % ekofarmářů. Jen 14 % ekofarmářů nezdůrazňuje nic, 10 % při prodeji zdůrazňuje, že jde o kvalitní a zdravý produkt. Své produkty neprodává 30% dotázaných.

graf 13: Charakteristika zdůraznění zákazníkům pro prodej výrobků z EZ na ekofarmách v okrese Kroměříž

Zdroj: Dotazníkové šetření

Zaměření prodeje

Z tabulky 15 je vidět, že 9 ekofarmářů žádné zaměření prodeje nemají, protože své produkty neprodávají. Pouze 4 ekofarmáři mají 50 % podíl na prodeji produkce z prodeje přímo na své farmě a jen 3 ekofarmáři využívají jen prodej na své farmě, podíl na prodeji ze své farmy je proto 100 %.

tab. 15: Procentuální zaměření prodeje jednotlivých ekofarmářů v okrese Kroměříž

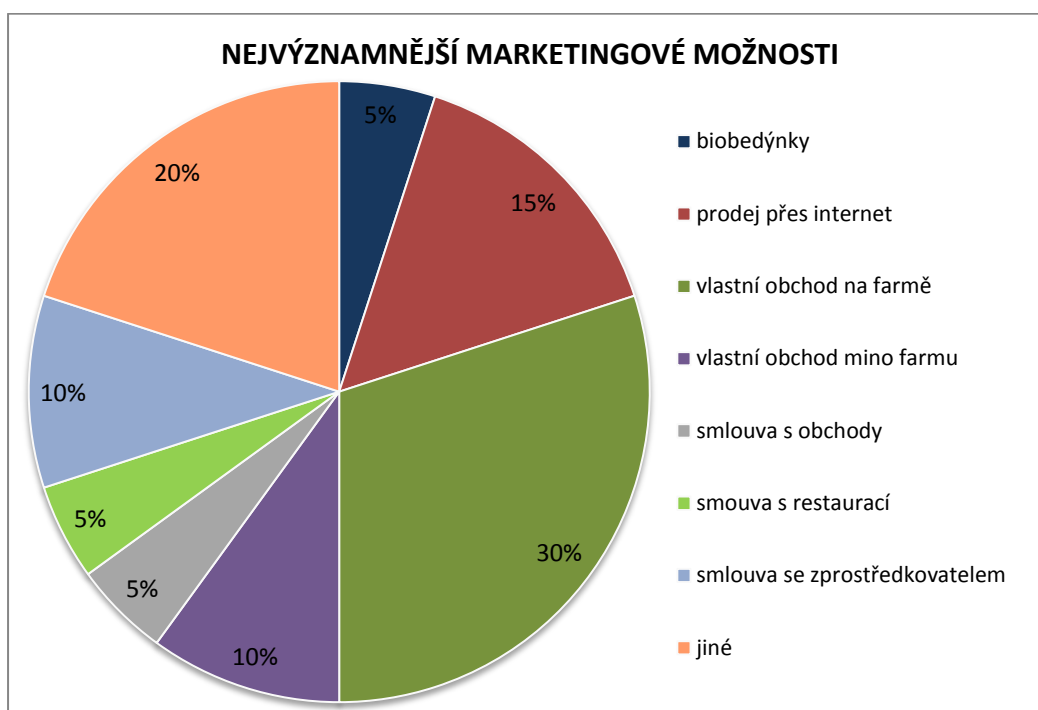
	10%	20%	40%	50%	60%	80%	90%	100%
biobedýnky			1					
farmářské trhy		1						
prodej přímo na jiné farmě	1	1	1					
prodej přes internet				1		1		1
vlastní obchod na farmě	1	1		4	1			3
vlastní obchod mino farmu				2				
smlouva s obchody						1		
smlouva se supermarketem								
smlouva s restaurací							1	
smlouva se zprostředkovatelem								2
zásilkový prodej				1				
neprodávají se						1		9

Zdroj: Dotazníkové šetření

Nejdůležitější zaměření prodeje

Podle grafu 14 je vidět, že nejdůležitějším marketingová možnost pro ekofarmáře je vlastní obchod na farmě. Vlastní obchod na farmě je důležitý pro 30 % ekofarmářů. Přesně 20 % ekofarmářů označilo významnou marketingovou možností jiné, za tím se skrývá zásilkový prodej, vlastní spotřeba nebo neprodávání produkce. Pro 10 % je důležitý vlastní obchod na farmě a smlouva se zprostředkovatelem. U 5 % jdou důležité biobedýnky, smlouva s restaurací nebo smlouva s obchody.

graf 14: Nejvýznamnější marketingové možnosti pro ekofarmáře v okrese Kroměříž

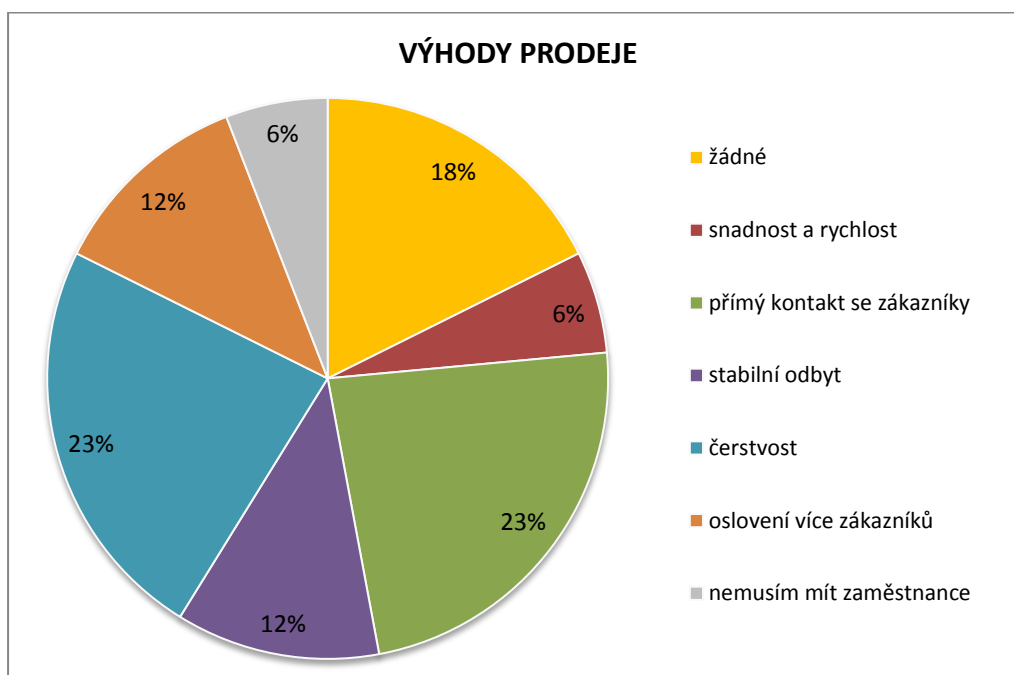

Zdroj: Dotazníkové šetření

Marketing a jeho výhody a nevýhody

Na tuto otázku neodpovídalo 12 ekofarmářů, protože ještě nezačali produkty prodávat nebo nic neprodávají. Ti co odpovídali, tak se nejvíce shodli na tom, že je pro při jejich zvoleném prodeji (viz graf 14), je pro ně důležitý přímý kontakt se zákazníky a čerstvost jejich produktů, na to odpovědělo 23 %. Ekofarmáři z 18 % nevidí při svém prodeji žádné výhody a jen 12 % spatřuje výhody ve stabilním odbytě nebo v oslovení více zákazníků.

graf 15: Výhody prodeje podle ekofarmářů v okrese Kroměříž

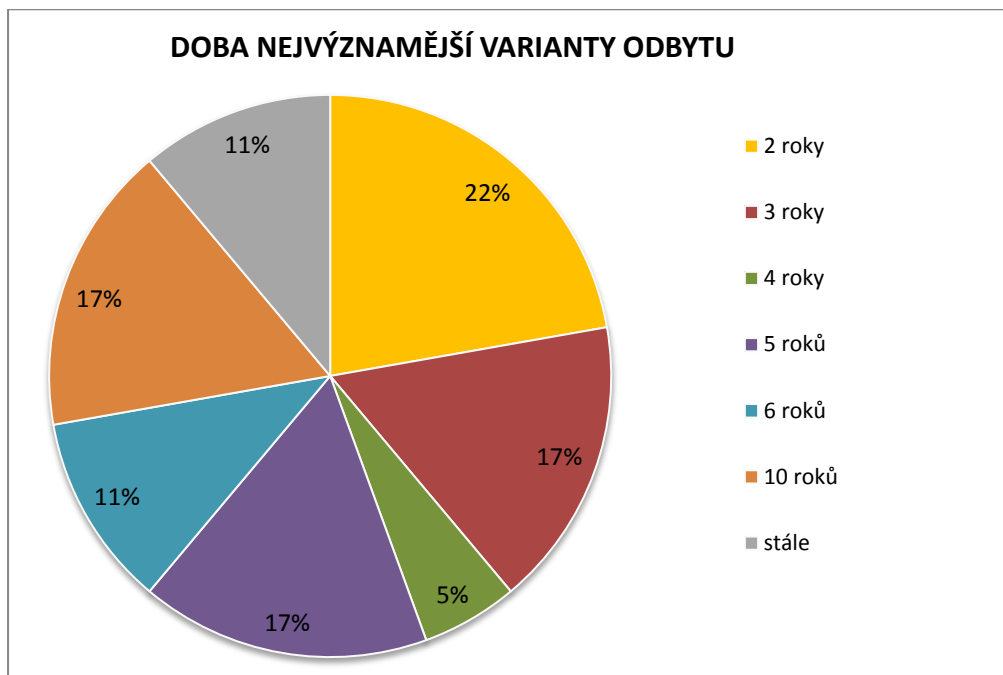

Zdroj: Dotazníkové šetření

Doba odbytu zvolené varianty

Ekofarmáři uvedly jako nejčastější dobu odbytu 2 roky, tuto variantu sdělilo 22 %. Skoro pětina, přesně 17 %, ekofarmářů sdělilo, že se určitou variantou odbytu zabývají 3, 5 nebo 10 let. A 11 % řeklo, že se určitou variantou zabývají stále. Také 11 % se zabývá určitou variantou odbytu 6 let. 5 % sdělilo, že se tím zabývají 4 roky.

graf 16: Doba odbytu zvolené varianty u ekofarmářů v okrese Kroměříž

Zdroj: Dotazníkové šetření

Množství ekologické produkce

Největší množství produkce prodávají farmáři na své farmě, celkově to je: 1951,8 t
V obchodě mimo farmu bylo prodáno 754 t produkce. Nejmenší množství prodají na farmářských trzích, pouze 5 t.

tab. 16 : Celkové množství ekologické produkce v okrese Kroměříž

	celkové množství	
	t/1	%
farmářské trhy	5	0,16
biobedýnky	8	0,25
prodej na jiné farmě	7,5	0,24
prodej přes internet	101,5	3,24
vlastní obchod na farmě	1951,8	62,28
vlastní obchod mimo farmu	754	24
smlouva s obchody	25	0,84
smlouva s restaurací	6	0,19
smlouva se zprostředkovatelem	20	0,65
jiné	255	8,15

Zdroj: Dotazníkové šetření

Tabulka 17 udává kolik osob, prodává uvedenými možnostmi svou produkci v %. Tři ekofarmáři prodávají všechny produkty na své farmě. Také tři ekofarmáři prodávají 50 % svého množství na vlastní farmě. Dva ekofarmáři prodávají 50 % své produkce ve vlastním obchodě mimo farmu.

tab. 17: Procentuální množství produkce v EZ v okrese Kroměříž (v %)

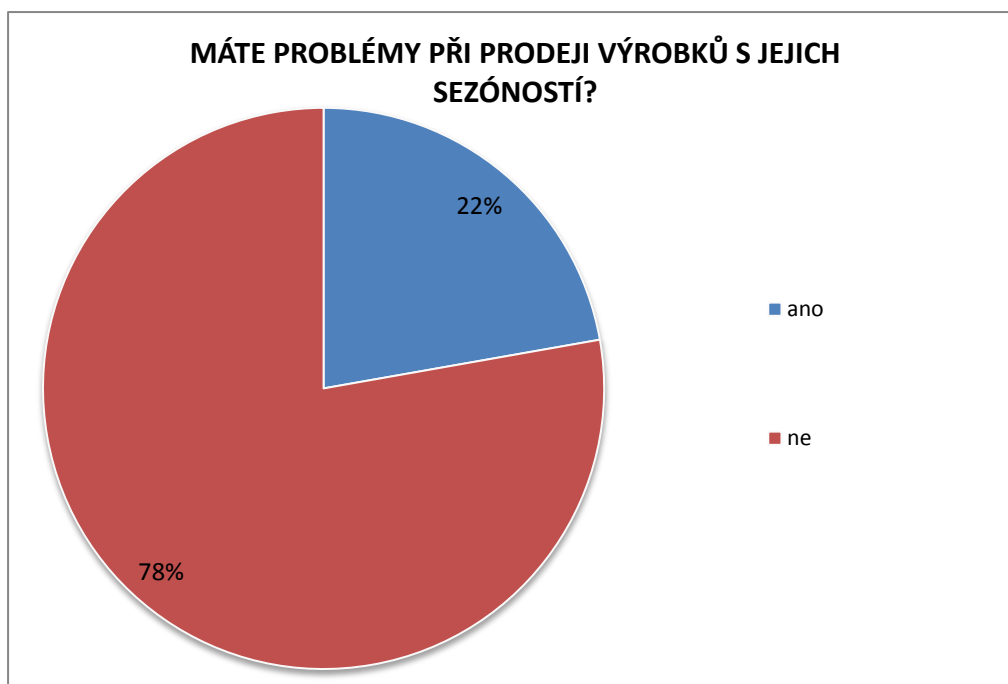
Počet farmářů, kteří prodávají produkty uvedeným způsobem (%)														
	1	7	10	20	30	34	40	50	66	80	90	93	99	100
biobedýnky							1							
farmářské trhy				1										
prodej na jiné farmě		1	1											
prodej přes internet									1					1
vlastní obchod na farmě					1	1		3			1			3
vlastní obchod mimo farmu	1							2						
smlouva s obchody										1				
smlouva se supermarketem													1	
smlouva se zprostředkovatelem														1
zásilkový prodej								1						
vlastní spotřeba												1		

Zdroj: Dotazníkové šetření

Problémy se sezónností

Z grafu 17 je jasně vidět, že většina, tedy 78 %, ekofarmářů nemá žádné problémy se sezónností při prodeji svých výrobků. Pouhých 22 % dotázaných ekofarmářů pocítuje problémy se sezónností při prodeji svých výrobků.

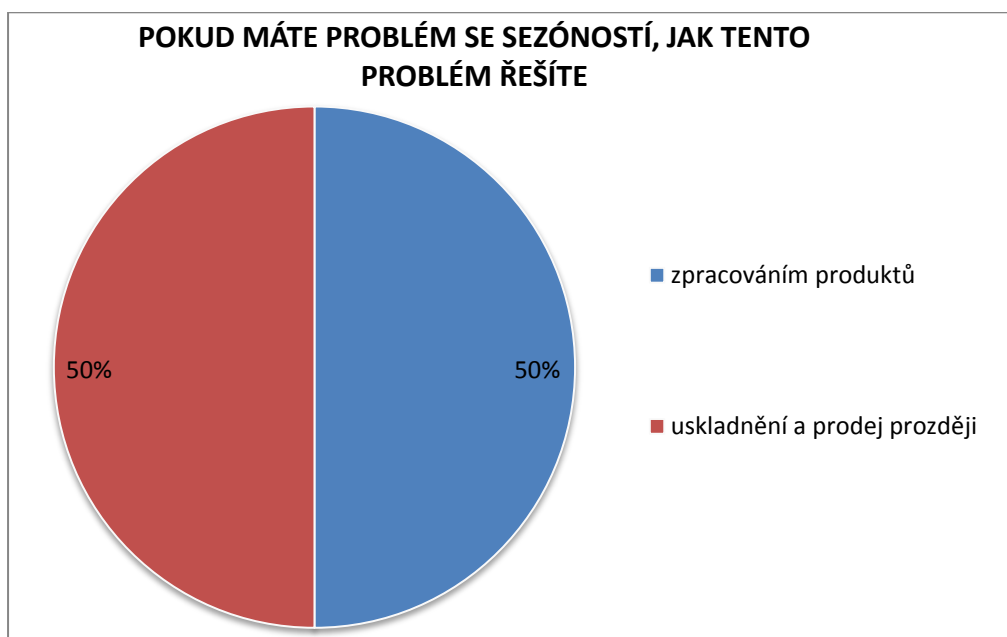
graf 17: Problémy se sezónností při prodeji svých výrobků u ekofarmářů v okrese Kroměříž

Zdroj: Dotazníkové šetření

Z 22 % ekofarmářů, kteří mají problémy se sezónností, odpověděli, že produkty zpracovávají, to odpovědělo 50 % ekofarmářů. Dalších 50 % odpovědělo, že produkty uskladňují na pozdější prodej.

graf 18: Řešení problému se sezónností

Zdroj: Dotazníkové šetření

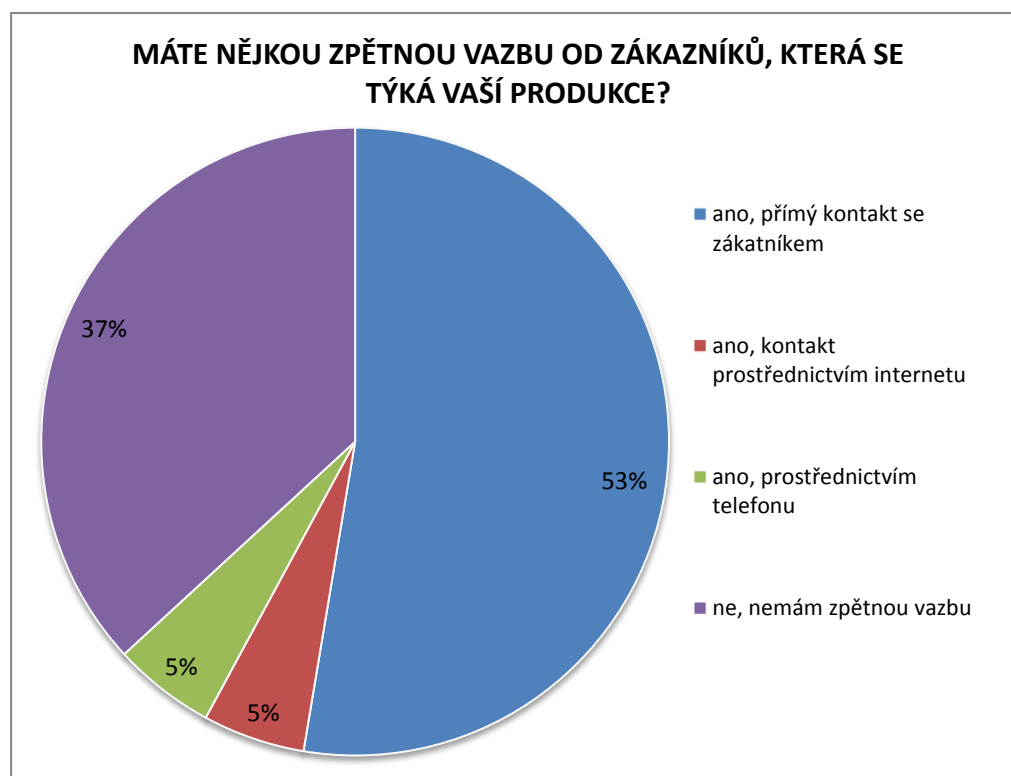
Alternativní plodiny

Žádný ekofarmář nedodává na trh alternativní plodiny, i když má třeba problémy s její sezónností.

Zpětná vazba od zákazníků

Více jak polovina, přesněji 53 %, ekofarmářů má zpětnou vazbu přímým kontaktem se zákazníkem. Žádnou zpětnou vazbu od svých zákazníků nemá 37 % ekofarmářů a 5 % je se zákazníky v kontaktu prostřednictvím internetu. Prostřednictvím telefonu má 5 % dotázaných zpětnou vazbu od zákazníků.

graf 19: Zpětná vazba od zákazníků týkající se produkce u ekofarmářů v okrese Kroměříž

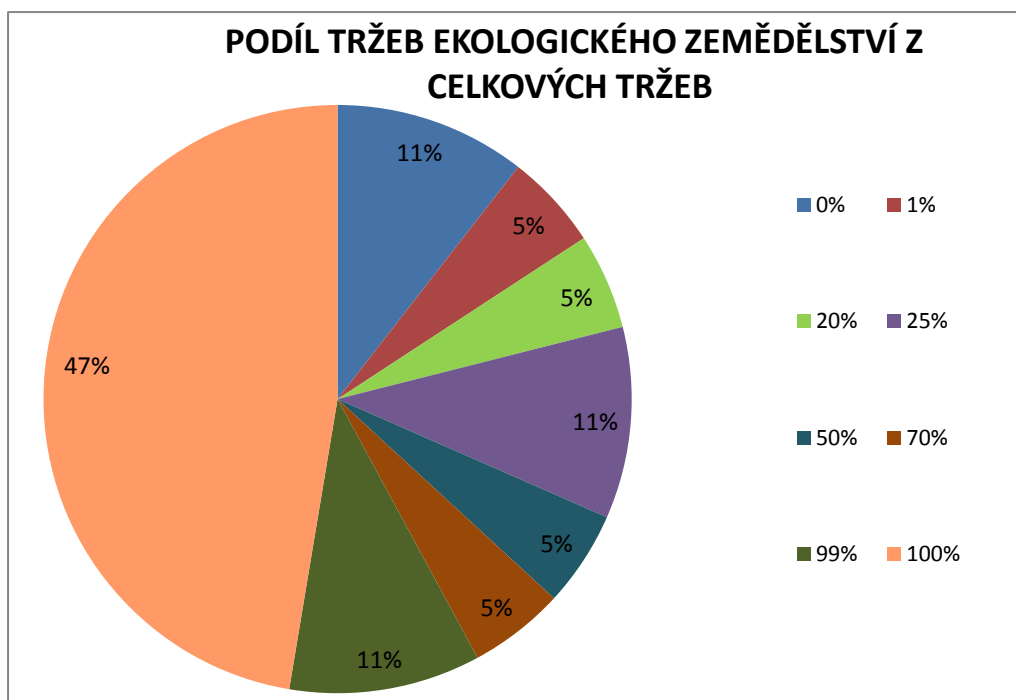

Zdroj: Dotazníkové šetření

Tržby z ekologického zemědělství

Pro 47 % ekofarmářů tvoří EZ jediný podíl tržeb (tedy 100 %). Naopak u 11 % ekofarmářů netvoří ekologické žádný podíl na jejich tržbě. U dalších 11 % ekofarmářů tvoří EZ na jejich tržním podílu 99 % a 25 %.

graf 20: Podíl tržeb EZ z celkových tržeb u ekofarmářů v okrese Kroměříž

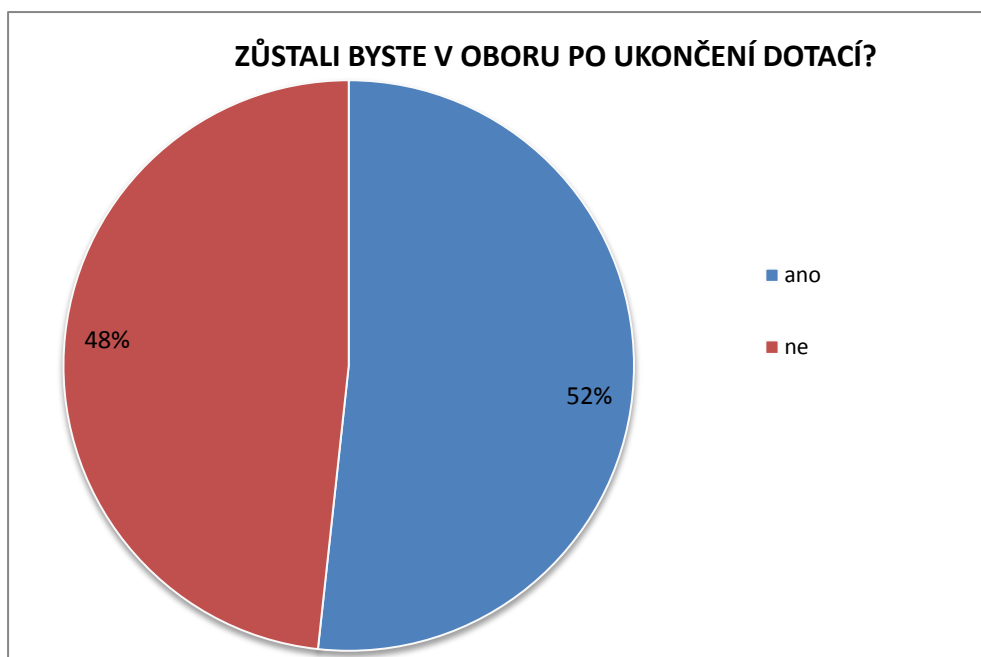

Zdroj: Dotazníkové šetření

Podpora dotací

Při ukončení dotací, by větší polovina (52 %) zůstala stále v oboru. Necelá polovina 48 % by reagovali ukončením EZ, ale většina by si ekologické výroby stále produkovala pro svou potřebu.

graf 21: Hodnocení názorů na příjem dotací z EU na Ekofarmách v okrese Kroměříž

Zdroj: Dotazníkové šetření

Závěr

Cílem práce bylo charakterizovat podmínky a změny v ekologickém zemědělství v okrese Kroměříž. Nejprve se analyzovaly podmínky a změny v ekologickém hospodaření nejen ve sledovaném okrese, ale i v celé České republice. Po nastudování dané problematiky z publikací se mohlo uskutečnit dotazníkové šetření. Výzkum probíhal pomocí dotazníkového šetření u ekofarmářů, kteří byli v roce 2011 zapsáni na seznam ekologických zemědělců na Ministerstvu zemědělství České republiky. V okrese Kroměříž bylo zapsáno celkem 40 ekologický zemědělců. Dotazníkové šetření se zúčastnilo 29 ekofarmářů, což je 72,5 % všech ekofarmářů v okrese Kroměříž. Dotazník byl zaměřen na charakteristiku ekofarem, tedy jejich zaměření, prodej, počet zaměstnanců, vlastnické poměry a další. Několik dotazovaný ekofarmářů nemohlo na některé otázky odpovídat, protože ještě neměli produkční charakteristiky.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ekofarmáři se především zaměřují na chov krav nebo chov koní. Počet kusů krav na ekofarmách je 297. Plochu, kterou na Kroměřížsku ekofarmáři využívají, je plocha osevní, využívají 207, 84 ha. Změny chovu, pěstování rostlin nebo změny ve vlastnických poměrech půdy u většiny dotázaných nenastaly. 30 % dotazovaných vlastní všechnu obhospodařovanou půdu. Zaměstnance také většina ekofarmářů nepotřebuje a vše na své farmě si obdělávají samy. Své produkty ve většině zatím neprodávají nebo prodávají jen na lokální úrovni na své farmě. A ti co prodávají své produkty, tak hlavně zdůrazňují, že jde o produkt ekologického zemědělství. Při prodeji na farmě vidí největší výhody v přímém kontaktu se zákazníky a v čerstvosti jejich produktů. Jen 3 ekofarmáři mají problémy se sezónností výrobků a tento problém řeší uskladněním produktů nebo jejich zpracováním. Na trh žádný ekofarmář nedodává alternativní plodiny. Větší polovina (53 %) dotazovaných farmářů má zpětnou vazbu od zákazníka jeho přímým kontaktem s ním. Zase menší polovina (47 %) má podíl z tržeb pouze z ekologického zemědělství. Na ukončení dotací by 52 % nereagovalo a zůstalo nadále v oboru. 48 % ekofarmářů by reagovalo ukončením ekologického zemědělství, ale své bioprodukty by si produkovali nadále, ale jen pro svou spotřebu.

Prudký vývoj ekologického zemědělství se projevil i v okrese Kroměříž, protože jak již bylo zmíněné, několik farem nemá žádné produkční charakteristiky a je tzv. na začátku své práce. Ekofarmáři se snaží hojně využívat dotačních podpor a stále rozšiřují své podnikání. Také může vidět, že i ekofarmáři v okrese Kroměříž mají problémy

s prodejem na celostátní úrovni. Sledování ekologického zemědělství v dané oblasti má smysl sledovat i nadále, protože má velký potenciál.

Summary

The ecological agriculture is quite young term in Czech Republic, but nevertheless exists almost 4000 ecofarms here. The ecofarmers are helping to hold soil's stability, preventing of environment's pollution and so on, but primarily are trying to supply on market high-quality and good produkt. The ecological agriculture is going along with law no. 242/200 about ecological agriculture. This law delimits rules of ecological agriculture, which are coming out of legislation of EU. Three companies are authorized to control ecological agriculture: ABCERT AB, BIOKONT CZ, Ltd. and KEZ.

According to number of ecofarms in Czech Republic, the most ecofarms are situated in South Bohemian region. We can find 526 ecofarms here. The most grown type is fodder. The ecofarmers are sowing fodder on site more than 24500 hectares. The most bred animals on ecofarms is beef cattle. The ecofarmers in Czech Republic are breeding more than 209 000 pieces of beef cattle.

The ecofarms were watched in district of Kroměříž. There were 40 ecofarms in this district in 2011. Using of questionnaires were asked 35 ecofarmers (5 of them weren't founded), but only 29 ecofarmers filled in the questionnaire. Because some ecofarms didn't show product abilities, didn't filled in the questions.

More than half of ecofarmers are concentrating on breeding of horses and beef cattle. No changes came in production, proprietary conditions and numer of breeding of animals and plants. Some ecofarmers mostly agreed, that don't do unagriculture activities and needn't to have any staffer. The final product of ecofarmers are mainly selling locally or aren't meantime selling. If are the products for sale, ecofarmers emphasize mostly it's going about a product of ecological agriculture. After ending of grant programs, bigger half of ecofarmers would stay in ecological agriculture.

It's good to see on ecofarms in district of Kroměříž, that their quantity has rapidly grown in last years, because most of ecofarmers are proving no product characteristic.

Použité zdroje

Knižní zdroje

BIČÍK I. A KOLEKTIV. *Půda v České republice*. Praha: Consult, 2009. ISBN 80-903482-4-6.

BIČÍK, JANČÁK. *Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1989*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze, 2005. ISBN 80-86861-19-4.

JANDA a KOLEKTIV. *České zemědělství a Evropská unie*. Praha: Institut výchovy a vzdělání MZe ČR, 1998. ISBN 80-7105-163-2.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Atlas podnebí Česka*. 1. vydání. Praha: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. ISBN 978-80-244-1626-7.

MIKEŠTÍK a VOŠAHLÍK. *Malá encyklopedie Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997. ISBN 80-85864-34-7.

MOUDRÝ. *Základní principy ekologického zemědělství*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2007. ISBN 978-80-7394-041-6.

ŠÁLY, L. *Pedológia*. Zvolen: Technická univerzita vo Zvolene, Fakulta ekológie a environmentalistiky, 1996. ISBN 8022805297.

ŠARAPATKA, B., URBAN, J. a kol. *Ekologické zemědělství: učebnice pro školy i praxi, II. díl*. Šumperk: Šumperk: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, 2005. ISBN 80-7212-274-6.

URBAN, J., ŠARAPATKA, B. a kol. *Ekologické zemědělství: učebnice pro školy i praxi, I. díl*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 2003. ISBN 80-7212-274-6.

ŽUFAN, P. *Společná zemědělská politika Evropské unie*. 1. vydání. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2004. ISBN 80-7042-983-6.

Zdroj z článku

KLAPKA, P., KLAPKOVÁ, E., MARTINÁT, S. (2005a): Ekologické formy zemědělství v Krkonoších: krajina, ekoturismus, udržitelnost. In: Opere Concontica. ISSN 0139-95X.

Zdroj z akademické práce

BRITAN M. *Ekologické zemědělství jako faktor rozvoje v moderním regionu SO ORP Veselí nad Moravou*. Brno, 2010. Bakalářská práce. Masarykova univerzita.

Zdroje z elektronických publikací

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. In: Základní statistické údaje ekologického zemědělství k 31. 12. 2012 2013 [online]. [cit. 2013-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/statistika-a-pruzkumy/>>.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Právní Předpisy pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin* [online]. 2012 [cit. 2013-05-10]. ISBN 978-80-7434-059-8. Dostupné z WWW: <<http://web.vscht.cz/kocourev/files/Ekologicke%20zemedelstvi.pdf>>.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Ročenka ekologického zemědělství 2011* [online]. 2012 [cit. 2013-05-10]. ISBN 978-80-7434-080-2. 2011 Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/186838/Rocenka_EZ_2011_web.pdf>.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Situační výhledová zpráva: Půda* [online]. 2012 [cit. 2013-05-10]. ISBN 879-80-7434-088-8. Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/181775/Zprava_Puda_kniha_web__1_.pdf>.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. SVAZEM EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ PRO-BIO. *Ročenka ekologického zemědělství 2006* [online]. 2007 [cit. 2013-05-10]. ISBN 80-7084-554-6. Dostupné z WWW: <http://www.bioinstitut.cz/documents/Rocenka06_000.pdf>.

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ. *Statistická šetření ekologického zemědělství – Základní statistické údaje* [online]. Brno, 2012 [cit. 2013-05-10]. (2011) Dostupné z WWW: <http://eagri.cz/public/web/file/173050/Zprava_EZ_2011_final.pdf>.

Internetové zdroje

Biokont. [online]. 2009 [cit. 2013-05-10]. Biokont - Česká republika. Dostupné z WWW: <<http://www.biokont.cz/>>.

Bioreality: Specialista na hospodářské pozemky. [online]. 2010 [cit. 2013-05-12].

Bonitovaná půdně ekologická jednotka – BPEJ. Dostupné z WWW:

<<http://www.bioreality.cz/pole-louku-ornou-zemedelskou-pudu-pastvinu/co-znamenabpej>>.

Český statistický úřad. [online]. 2010 [cit. 2013-05-12]. Agrocenzus 2010 regiony -

Strukturální šetření v zemědělství a metody zemědělské výroby. Dostupné z WWW:

<http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/2129-11-n_2011-10>.

Ekologické zemědělství. [online]. 2009 [cit. 2013-05-13]. Bio organizace. Dostupné z

WWW: <<http://www.agronavigator.cz/ekozem/default.asp?ch=487&typ=5>>.

Elektronická podoba morfogenetického klasifikačního systému půd České republiky.

[online]. Praha, 2003 [cit. 2013-05-12]. Systematický soupis půd ČR. Dostupné z

WWW: <<http://web.czu.cz/mksp/>>. Diplomová práce. Česká zemědělská univerzita Praha.>.

Geomatika. [online]. 2003 [cit. 2013-05-10]. Kapitola 14. Geografie zemědělství.

Dostupné z WWW: <<http://gis.zcu.cz/studium/dbg2/Materialy/html/ch14.html>>.

Kontrola ekologického zemědělství. [online]. 2009 [cit. 2013-05-12]. Vítejte na našich

webových stránkách. Dostupné z: http WWW: <<http://www.kez.cz/>>.

Ministerstvo zemědělství. [online]. 2009 [cit. 2013-05-12]. Dotace. Dostupné z WWW:

<<http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/legislativa/legislativa-cr/prv/100055625.html>>.

Ministerstvo zemědělství. [online]. 2009 [cit. 2013-05-10]. Ekologické zemědělství.

Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>>.

Ministerstvo zemědělství. [online]. 2009 [cit. 2013-05-12]. Ochrana půdy. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zivotni-prostredi/ochrana-pudy/>>.

Ministerstvo zemědělství. [online]. 2012 [cit. 2013-05-12]. Seznam ekologických zemědělců. Dostupné z WWW: <<http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/seznamy-podnikatelu/seznam-ekologickych-zemedelcu/>>.

PRO-BIO. [online]. 2010 [cit. 2013-05-10]. Svaz PRO-BIO. Dostupné z WWW: <<http://pro-bio.cz/Svaz-PRO-BIO/>>.

Zemědělské nemovitosti. [online]. 2003 [cit. 2013-05-12]. Cena zemědělské půdy podle katastrálního území. Dostupné z WWW: <<http://.farmy.cz/cena-pudy/>>.

Zemědělství a rozvoj venkova. [online]. 2009 [cit. 2013-05-12]. Legislativa. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/legislation_cs#regulation>.

Seznam příloh

Tabulka 1: Přehled všech ekofarmářů v okrese Kroměříž

Tabulka 2: Přehled ekofarmářů, kteří se zúčastnili dotazníkové šetření

Obrázek 1: Mapa ekologických zemědělců v okrese Kroměříž

Dotazník: Dotazníkový formulář, který byl použit

Příloha 1: Tabulka 1: Přehled všech ekofarmářů v okrese Kroměříž

Název ekofarmy	Sídlo ekofarmy
AGRODRUŽSTVO ROŠTĚNÍ, družstvo	Roštění
EKOAGRIMA, s.r.o.	Brusné
Farma Jali s.r.o.	Dobrotice
Galatíková Ivana	Zdounky
Galatíková Zuzana	Zdounky
GRUNT GALATÍK s.r.o.	Medlov
HELIAVITA s.r.o.	Nětčice
Charvát Petr, Ing.	Brusné
Ježová Bronislava	Prasklice
Karger Jiří	Nětčice
Klučka Petr	Zdounky
Kolářová Leona, Ing.	Brusné
Kozojedský dvůr s.r.o.	Nítkovice
Krajcarová Emílie	Slavkov pod Hostýnem
Ležáková Marcela	Pacetluky
Litvinová Radka	Zástřizly
Machač Jan	Slavkov pod Hostýnem
Machačová Jana	Slavkov pod Hostýnem
Mandřák Pavel	Nerudova
Marešová Monika	Rajnochovice
Novosad Jaroslav	Podhradní Lhota
Novosadová Jana, Mgr.	Podhradní Lhota
Pokorná Petra	Honětice
Pokorný Igor	Honětice
Pravčická a.s.	Pravčice
Slabik Pavel, Ing.	Bílavsko
Slabiková Markéta	Bílavsko
Šilhánek Jan - farma Rusava	Rusava
Škarpich Petr	Brusné
Jana Škarpichová	Rusava
Šlahorková Michaela	Rusava
Štěpánek Jan	Kroměříž
Štěpánková Alena	Soběsuky
Šušlík Jan, Ing.	Kroměříž
Vršková Alena	Zdounky
Vymětal Josef	Břest
Vymětalík Jan	Osíčko
YOGA HEALTH CENTER, spol. s r.o.	Střilky
Zemanová Pavla	Skržice
Zemědělské družstvo Rusava	Rusava

Zdroj: Mze

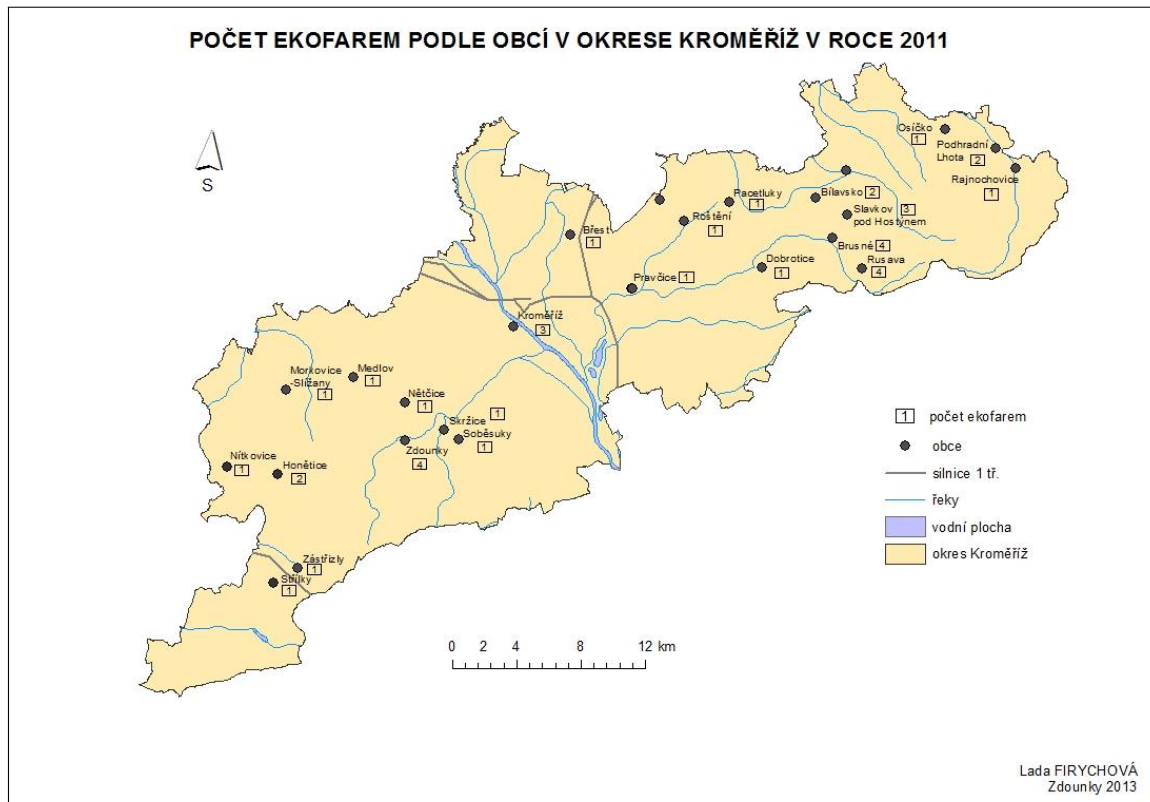

Příloha 2: Tabulka 2: Přehled ekofarmářů, kteří se zúčastnili dotazníkové šetření

Název ekofarmy	Sídlo ekofarmy
AGRODRUŽSTVO ROŠTĚNÍ, družstvo	Roštění
EKOAGRIMA, s.r.o.	Brusné
Galátíková Ivana	Zdounky
Galátíková Zuzana	Zdounky
GRUNT GALATÍK s.r.o.	Medlov
HELIAVITA s.r.o.	Kroměříž
Charvát Petr, Ing.	Brusné
Karger Jiří	Nětčice
Klučka Petr	Zdounky
Kolářová Leona, Ing.	Rusava
Kozojedský dvůr s.r.o.	Nítkovice
Krajcarová Emílie	Slavkov pod Hostýnem
Machač Jan	Slavkov pod Hostýnem
Machačová Jana	Slavkov pod Hostýnem
Marešová Monika	Rajnochovice
Novosad Jaroslav	Rajnochovice
Novosadová Jana, Mgr.	Rajnochovice
Pokorná Petra	Honětice
Pokorný Igor	Honětice
Pravčická a.s.	Pravčice
Šilhánek Jan	Rusava
Škarpich Petr	Brusné
Šlahorková Michaela	Rusava
Šušlík Jan, Ing.	Střílky
Vymětal Josef	Břest
Vymětalík Jan	Osíčko
YOGA HEALTH CENTER, spol. s r.o.	Střílky
Zemanová Pavla	Skržice
Zemědělské družstvo Rusava	Rusava

Zdroj: Mze

Příloha 3: Obrázek 1: Mapa ekologických zemědělců v okrese Kroměříž

DOTAZNÍK – EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

Jméno studenta: Lada Firychová.....

Identifikační údaje farmy:

Název:

Sídlo:

Kontaktní údaje:

Poznámky:

1. Na jaký typ hospodaření se zaměřujete? (vyberte **pouze jeden typ** převažující činnosti)

- a) **produkce mléka**
- b) **chov dobytka**
- c) **chov ovcí**
- d) **chov prasat**
- e) **rostlinná výroba - .....**
- f) **kombinace – nelze vybrat převažující**
- g) **zahradnictví**
- h) **jiné zaměření .....**

2. Produkční charakteristika farmy

	počet kusů/ množství v ha	produkce litrů za rok, tun za rok	změny za posledních 5 let Jaký je trend: pokles nebo růst?
chov dobytka			
chov ovcí			
chov prasat			
mléko			
vejce			
osevní plocha			
pěstované plodiny			
další			
další			

3. Jak se v posledních 5 letech změnila struktura pěstovaných plodin nebo chovu hospodářských zvířat na vaší farmě?

.....

.....

...

4. Provozujete i nějaké nezemědělské činnosti?

- a) ano – ubytování
- b) ano – služby typu .....
- c) ano – jiné .....
- d) ne

5. Kolik máte zaměstnanců ? ..... osob, z toho ..... rodinných příslušníků.

6. Na jaké ploše ekologicky hospodaříte? (ha)

rozloha	Půda certifikovaná jako ekologická v ha	hospodaření v přechodném období v ha	konvenční hospodaření v ha
zemědělská půda			
orná půda			
TTP			
vinice			
chmelnice			
sady			
rybníky			

7. Kolik procent vámi obdělávané hospodářské půdy je ve vašem vlastnictví?

V mém vlastnictví je ..... % a zbylých ..... % je půda pronajatá.

8. Můžete uvést změny vlastnických poměrů k obhospodařované půdě za posledních 5 let?

(obecný trend - např. pokles podílu půdy v nájmu ve prospěch vlastní půdy apod.)

.....
.....
.....

9. Produkty (výrobky) vaší farmy se prodávají:

(označte jednu možnost)

- a) jenom lokálně (vaše obec)
- b) v rámci okresu
- c) v celém regionu (kraji)
- d) v celé ČR
- e) v ČR i v zahraničí

10. V minulosti (za posledních 5 let) jsme výrobky prodávali:

(označte jestli to bylo více nebo méně oproti současnému stavu)

- a) víc   méně   lokálně
- b) víc   méně   než v rámci okresu
- c) víc   méně   než v celém regionu (kraji)
- d) víc   méně   národní
- e) víc   méně než na národní úrovni
- f) **beze změn**

11. Kterou z uvedených charakteristik zdůrazňujete zákazníkům při prodeji vaší ekologické produkce?

- a) jde o produkt ekologického zemědělství
- b) jde o lokální produkt
- c) jde o regionální značku
- d) jde o tradiční výrobek
- e) jde o kvalitní, zdravý produkt
- f) jde o čerstvý výrobek
- g) nezdůrazňuji nic z výše uvedeného

12. Jaký podíl na prodeji vaší ekologické produkce mají :

(součet 100 %)

- a) biobedýnky .....%
- b) farmářské trhy .....%
- c) prodej přímo jiné farmě .....%
- d) prodej přes internet .....%
- e) vlastní obchod na farmě .....%
- f) vlastní obchod mimo farmu .....% kde.....
- g) smlouva s obchody .....%
- h) smlouva se supermarketem .....%
- i) smlouva s restaurací .....%
- j) smlouva se zpracovatelem .....%
- k) jiné .....% jaké.....

---

součet   100%

13. Která z výše uvedených (či jiných) marketingových možností je pro vás nejvýznamnější?

- a)   b)   c)   d)   e)   f)   g)   h)   i)   j)   k)

14. V čem spatřujete výhody či nevýhody této varianty?

Výhody:	
Nevýhody:	

15. Jak dlouho tuto nejvýznamnější variantu odbytu využíváte? .....let

16. Jaké množství vaší ekologické produkce (v tunách, kilogramech, litrech atd.) prodáváte uvedenými způsoby? (součet 100 %)

- a) biobedýnky .....(kg/t/l) ..... %
- b) farmářské trhy .....(kg/t/l) ..... %
- c) prodej přímo jiné farmě .....(kg/t/l) ..... %
- d) prodej přes internet .....(kg/t/l) ..... %
- e) vlastní obchod na farmě .....(kg/t/l) ..... %
- f) vlastní obchod mimo farmu .....(kg/t/l) ..... % kde? .....
- g) smlouva s obchody .....(kg/t/l) ..... %
- h) smlouva se supermarketem .....(kg/t/l) ..... %
- i) smlouva s restaurací .....(kg/t/l) ..... %
- j) smlouva se zpracovatelem .....(kg/t/l) ..... %
- k) jiné .....(kg/t/l) ..... % jaké.....

---

součet

100%

17. Máte při prodeji svých výrobků problém s jejich sezónností?

- a) **Ano**
- b) **Ne**

Jestli ano, jak tento problém řešíte?

.....

.....

.....

18. Jestli máte problémy se sezónností, dodáváte na trh alternativní plodiny?

- a) **ano**
- b) **ne**

jestli ano, nakupujete je:

- a) **na lokální úrovni**
- b) **na regionální úrovni**
- c) **na národní úrovni**
- d) **mimo území ČR**
- e) **neřeším tento problém**

19. Máte nějakou zpětnou vazbu od zákazníků týkající se kvality vaší produkce?

- a) **ano, přímý kontakt se zákazníky**
- b) **ano, kontakt prostřednictvím internetu**
- c) **ano, jiná forma.....**
- d) **ne, nemám zpětnou vazbu**

20. Jaký podíl vašich tržeb tvoří tržby z ekologického zemědělství? ..... %

21. Jak byste reagovali na ukončení dotací na podporu ekologického zemědělství? Zůstali byste v oboru?

.....

.....

.....

DĚKUJI ZA VYPLNĚNÍ DOTAZNÍKU A VÁŠ ČAS